

דברי סופרים

סדרי ספרים ללמוד הכפיות לבתי ספ' ולעם

משירי ח. נ. ביאליק

27-618

ב.

שירי בית המדרש

הוצאת „דביר“, תל-אביב

תרפ"ו


~~~~~  
Copyright 1925 by the «DVIR» Co Ltd., Tel-Aviv  
~~~~~


שירי בית-המדרש של ח. נ. ביאליק

אָמַנְם בְּיַשִּׁיבָה אָנִי

מִצְחִי - שְׁלֵגִי פָּנִי - שִׁירִי

אֲדִי כְּחֶרֶף זֶה־צְבָרְתִי

כִּסֵּי פִתְחֵי שְׁרִיזֵן גְּלִידִי...

אפילו בתוך ערבובית-קסמים של שחרית חרף, של זיו וקור, עז וגיל, בשעה שבולמוס טיסה תקף את העולם כלו, וסוסים אצים וזוגים מצלצלים וזוגות צוהלים, והכל שופע חדוה וחיים, אין המשורר יכול להסיח דעתו מ«בן-הישיבה» שבו, כאלו הוא חושש לרוח «הפקר» שתקפה גם אותו... נדמה, כאלו הוא מתנצל על «קרטוב דם» הרוחח גם בקרבו, על «צנור חיים» זה השוקק בלבו, וכאלו הוא ירא שמא יסתם פתאם צנור זה, שמא תגבר עליו, חלילה, «מרה שחורה», ולא יעצר עוד כח לחיות, לטוס ולהנשא בסערת הששון, ורוצה הוא להודרו ולהגות, להקפז ולשמח:

גְּדֵלְקִי, גְּחֻטְף כּוֹס הַחַיִּים

טָרַם יִקְדָּמְנוּ זָרִי!...

זה הנגוד שבין בחור-הישיבה ובין העולם, זה הצמא הגדול לחיים, ויחד אתו הפחד הטמיר להפגש עם החיים פנים אל פנים, זו התשוקה העצומה אך חבויה וכבושה, ההתפרצות שאינה באה לידי גלוי, שפעת הכחות המסתערת מבפנים ונרתעת אין-אונים על מפתן החוץ, קרב זה שבין שתי רשויות, בין חיי עולם וחיי שעה, בין היהודי ובין האדם, - הנם גורמים ראשונים לשירת בית-המדרש של ביאליק.

זוהי שְׁנֵעַת־נַפֶּשׁ. שועת הצעיר היהודי בשנות התשעים לאור ולחיים, זעקת־מִרְרוּרִים, שהתחילה עוד עם לילינבלום, סמולנסקיין וי. ל. גרדון, על «זאת התורה אדם כי ימות באהל», אותה תורה המלמדת «להלוך נגד החיים», המקימה מחיצה בין היהודי והאדם, הגודרת בעדו בפני העולם עד כדי לעשותו «מת בארץ, חי בשמים». זוהי מחאת־יאוש על חיים צעירים ההולכים וקלים, על עלומים פורחים הנובלים בלא עת, על אותה גבוֹרַת־שָׁוֵא לחנק כל רצון ולהמית כל שאיפה, אותה התאכזרות מדעת לנפש הלוהטת ומפרפרת ומפְלֶלֶת לחיים –

וְתִהְיֶה כְּלֵא שׁוֹמֵעַ וְתִשְׁתָּם תִּפְלְתָהּ
וְתוֹסֵף לְרֹצֵץ רֹאשׁ כָּל מְאֻיָּה
לְחִנּוּק בְּחֶשֶׁק אֶת קִטּוֹן־תְּאֵנְתָהּ
לְעָקֵר וְלְרַמֵּס אֶת אַחֲרוֹן פְּרֻחֶיהָ –
עַד יִגְעֶה נַפְשׁוֹ בְּשׁוֹעָה יִגְעֶה
וְתִישָׁן לְנִצַּח יִבְשֶׁה וְרַעְבָּהּ
בְּצָמָא לֹא־נִשְׁבֵּר וּבְתֵאָוֶה לֹא־בָאָה
מִבְּלֵי שְׁנֵאָהָבָה מִבְּלֵי שְׁאָהָבָה...

שאגת־חיים הקיפה את כל הספרות. עם השאיפה להשכלה פרצה השאגה. עם הכמיהה לאפקים חדשים התעורר יצר הכבוש, התחולל סער המלחמה, והספרות יצאה להלחם ב«מורדי־האור». בשלילה ובשגינה יצאה לקרב, ודויו של לילינבלום היה איום בפשטותו. הַלֵּל־הַסֵּפֶר, הַלֵּל־הַחַיִּים קָבַל עַל הַעֵבֶר וְעַל הַהוּא, עַל הַחֹדֵר וְעַל בֵּית־הַמְּדַרְשׁ: «אני אחד מן מתי עולם של התלמוד הבבלי... סמולנסקיין גלה את כל פרשת ענוייו של «התועה בדרכי החיים». יהודה ליב גרדון הוריד את קורנסו הכבד, ודבריו נפלו קשים והולמים:

כְּמָה מְאוֹת שָׁנִים מוֹרִים אֲשֶׁרֹדִי,
כּוֹנְנֵי בְּתֵי־מִדְרָשׁ – וְכֵה הוֹרֹדִי?
הוֹרֹדִי לְשֹׁמֵר רוּחִי, לְחֹרֵשׁ אָבְנִי,
לְחֶשֶׁף מִים בְּכַבְרָהּ, לְדוֹשׁ תְּכֵן – –

אותה שלילה שבאה מתוך דעה צלולה, מתוך כוונה לכבוש את האויב מבית, להפיל את החומות ולצאת אל המרחב, הביאה לידי יאוש. «אנקת אסיר»

של לילינבלום היתה לזעקת-שבר. הפטירה של גרדון הפכה להיסטריה. ברדיצבסקי זועק מתוך גפתולי-כאב: «חפץ אני לחיות, לחיות מעצמי!»... העבר מעיק. גדל המחנק מבפנים. אבק הדורות כנטל כבד. האבות המיטו אסון על הבנים: «נטלו מאתנו את העולם ואת החיים ועשו אותנו לבושאי ספרים... המתנו כל החי בקרבנו... הפרכנו את נשמתנו על ידי הכתב והמכתב»... כמהלכים בין קברים אנחנו, כצללי אדם תועים. וגם פיארכרג משנע לחיים. אין הוא רוצה להיות «שומר הקברים», נרתע הוא מפני «הצללים», וכל עורקי דמו עורגים. הומים ובוכים: «לחיות אני חפץ, לחיות ככל האדם!»... אותו רגש מפעפע בטורים השלונים של ביאליק:

מגדלים מנער בצל ועלי קברות האבות -

לקראת אור החיים עם רמ"ח אפרינו חרדנו.

אותה בת-קול מנהמת, «כיונת גדוד», בחרוזי-הנקאים «לפני ארון הספרים», בשעה שנפשו של המשורר, עיפה וחרדה, מתדפקת שוב «על פתח קן נעוריה»:

התפירוני עוד? אָנְכִי פְּלוֹנִי!

בְּן־חֵיקֶקֶם זֶה מֵאֵז וּגְזִיר הַחַיִּים.

— — — פְּלִיט קְבָרִים אָנִי

וּמְנוּחָה תִּבְקַשׁ נַפְשִׁי שְׁלֹנֶת עוֹלָם — —

ביאליק «יליד-בינים» הוא, בין תקופה לתקופה, בין השכלה ללאומיות, בין סתירה לבנין, בין שלילה לחיוב, בין שני כחות מתנגדים, האחד מושך מחוץ לתחום, והשני מעבב מבפנים. צלילי שתי התקופות מרטטים על מיתרי כנורו. הד קולם של לילינבלום ויליג בוקע ועולה לפרקים בתוך שירת בית-המדרש שלו, וגם המית-התוגה של פיארכרג וגם קינת היאוש של ברדיצבסקי משתפכות בתוכה. ויש, שכמעט אותם הבטויים והתאורים חוזרים בה מדעת ושלא מדעת. הטיל לילינבלום אַמְרָה קֶשֶׁה: «ד' אמות של הלכה מעופשת». נתגלגל הדה של זו בבטויו של ביאליק: «אַמְרוֹת עֲבָשׁוֹת». הרעים יליג: «ובכן נס לחך — — יָבֵשׁ לַחֵךְ». עונה אחריו ביאליק: «המלים היבשות הובישו לַחֶקֶם». כמעט אותה תמונה של בית-המדרש המתמוטט גם אצל יליג וגם אצל ביאליק. הראשון רואה בו בקיעים ופרצים, «טיחו נופל, קורתו

מתפוררת». והאחרון משלים התמונה: «אָבן אבן תשמט, וְהָכָה רסיסים, עמודיך יתפלצון, כָּלך עומד בנסיים... וכי לא קרעי־נשמתם של פיארברג וברדיצבסקי מפרפרים בניבים כמו «גוילים בלים», «ישני אבק», «וטבעתם באַבְבְּכִם», או בחרוים כמו: «— אַתֶּם רָקֵב אַתֶּם, מִתִּי עוֹלָם, ושריד אין לכם עוד בארץ חיים...» «פקדתי את גמרתי הבלה, והגה פרחה מתוכה נשמתי...» «העל שממות עולמכם תבוא קינתכם»...?

ביאליק, כמו פיארברג, חניך אותה פנה אפלה שבבית־המדרש וספוג אותם הצללים שביערות ווליניה, משתוקק לחיים, נכסף אל האור, אל העולם הגדול, אבל יחד עם זה הוא רתוק אל מקומו, אינו יכל לעזוב את ה«צללים». אהובים עליו הללו, חביבות עליו ד' אמותיו, יקר לו עולמו שלו. מכאן אותו העצב העמק למראה בית־המדרש ההולך ומתרוקן, למראה כתליו המטים לנפל, אותו צער צורב על העולם ההולך ונחרב. יליג ראה את בית־המדרש בחרבנו, ולא הרגיש או לא רצה להרגיש בצער החרבן. סוף סוף הלא הוא עצמו היה אחד הגורמים למפלת. הוא עצמו קרע את צעיף הקדושה מעל «בית ישראל» ועשה חולין את «היכל תורתו». ביאליק עומד על הַקְּרֻבוֹת, ואינו יודע על מי נבך תחלה:

האַבֶּךְ לְחַרְבְּנִי, אִם אַבֶּךְ לְחַרְבְּנִי —

וְאִם לְשִׁנְיָהֶם יַחְדָּו אַבֶּךְ וְאַסְפֵּדָה?

«מקדש אל נעוריו» הוא שנחרב. יחסו אל כתלי בית־המדרש הישן לא כאל חורבה ישנה, שוממה, שהגיעה שעתה לנפל וצריכה לנפל, אלא כאל «קירות הקדשים», כאל היכל עזוב, שגלתה שכינה ממנו, ועדין הוא מחפש ושואל אחרי רוח־הקדש שנסתלקה משם, ובנהמת־נפשו יקרא: «הֲסָר לְעַד יְיָ מֵעַל מְשֹׁאוֹתֵיכֶם...?»

אחד אחד מתחמקים חבריו מבית־המדרש. כלם נסחפים אל האור. ורק הוא לבדו נשאר, יחיד עם השכינה העזובה, הרועדת וחרדה על האחד הנאמן, מתרסקת עליו ובוכה בחשאי. והוא, כלתה נפשו גם הוא אל האור, אך יָדַע לבו את לבה, בחר להיות עמה יחד בצרה.

וּכְשֶׁפָּלָה לְבָבִי לְחִלוּן, לְאוֹר,

וּכְשֶׁצָּר לִי הַמְּקוֹם מִתַּחַת לְכַנְפָּה —

בְּבִשָּׁה רֵאשִׁיה בְּכַתְפֵי וְדַמְעָתָה עַל דָּף

גַּמְרָתִי גִטְפָּה ...

עוד לא היתה לנו כשירה הזאת לתוגה עמקה. חרש נוטף היגון אל הנשמה. רגש של יתמות תוקף את הלב. אך לח מערפל את העינים. הראש צונח על החזה. וכעולה ממרחקים, ממעמקים, מוֹעֵזֶה הֶגֶה נוֹגֶה. חרישי, אטי, את השפתים: לִב־דִּי... לִב־דִּי...

עוד יליג ראה את «עולי הימים מתמלטים מן ההפכה אחד אחד». רגע חרד לבו לדבר. רגע שכח את תוכחתו השנונה, את התולו העוקץ, וצלילים רכים, מלאים עצב, ספוגים דאגה, נפלטו מתחת ידו הקשה. לדור הבא דאג, לאותם בני הנעורים המשתמטים מן המחנה; עוד לא הספיקו להתרחק, וכבר הם מתנכרים:

לָמוּ סָפְעֵי לְבִי יְדוּי, יְזוּבוּ.

הַגֶּם הוֹלְכִים קְדִימָה שְׁנָה שְׁנָה,

מִי יֵדַע הַגְּבוּל עַד מְתִי, עַד אָנָּה,

אוֹלֵי עַד מְקוֹם – מִשָּׁם לֹא יִשׁוּבוּ...

ביאליק כבר יודע את התוצאות. לא עמד גם הוא בנסיון. «כנף ימינה השבורה» של השכינה רפתה מעצר בעדו. נסחף גם הוא עם הזרם. גם הוא היה בין היוצאים. אך יצא – וחזר. קשה היתה המלחמה בין שני עולמות. הגבול, אשר משם לא ישוב, לא היה רחוק. רבים מחבריו עמדו כבר על גבול זה. וגם עברוהו. הוא חזר אל בית-המדרש הנעזב. הביא בשורה מרה מן העוזבים: «רבים אל ראשי הצורים נָפְצוּ, ובשרות אחרים עוד רבים תועים...» עוד רודפת אחריו קינת הכאב והכלמה של ק. שפירא: «לשוא במי ירדן את בשרי טבלתי...» הצעיר בן שנות התשעים לא הגיע לידי כך: «באו מים עד נפש – אך היא בם לא באה...» אך עיף ורצוף נמלט מן הקרב. «כסוף ראש כעני» הוא עומד על סף בית-מדרשו הישן, מלא חרטה הוא מתנדה לפני הכתלים האבלים:

נְאֻנִי יְתוּם גָּחִי, עוֹלָל טְפוּחֵיכֶם,

אֲמַלְלִי, בּוֹשׁ וּמְנַפֵּחַ שָׁב שְׁבִית עֲדִיכֶם...

ככה יתחטא ילד לפני אמו. ככה ישוב בן שבע-נדודים אל בית מולדתו.

רק אז ירגיש רחמי אִם מה הם. בחיק אשר בו נח פעם ראשו הקֵט ימצא לו מקלט גם עכשו ראשו העיף. לולא אותם המלאכים הטובים מבית אבא, שלוהוה על דרכו, מי יודע אם לא היה כושל בטלטוליו הרבים, פתאם נתגלה כל החיוב שבבית־המדרש. לא רק שלא היה שולל החיים, אלא היה עוד יוצר חיים, בית־היוצר לרוח האומה. בתוכו נתחשלה נשמת העם, נשמת הכלל ונשמת היחיד, וממנו שאבה מחשבה ופעולה, עז ובטחון, מרץ ומרי לעמד בכל הנסיונות ולהמשיך בעקשנות את חייה שלה. ילֵג ראה ב«תבונה», בהשכלה, «מעין כל מועיל, משגב בימי קָרָץ». ביאליק רואה את המשגב הזה דוקא בבית המדרש הישן. הוא אשר היה מעוז לעם בימי יגון ורעה, ומן האש הגדולה אשר האירה בו תמיד נשאר «ניצוץ פֶּלְטָה» זה המאיר כיום את מחשכינו, «שביב תוחלת» להאיר לנו גם בימים הבאים.

אם יש את־נפֶשֶׁךָ לְדַעַת אֶת הַמַּעֲיָן
מִמֶּנּוּ שָׂאבוּ אַחֲרֶיךָ הַמְדַבְּרָאִים
בֵּין מַצְרֵי שְׂאֵל וּמְצוּקוֹת שַׁחַת, בֵּין עֲקָרִים
תִּנְחָמוֹת אֵלֵי, בְּשַׁחוּן, עֲצָמָה, אֶרֶךְ רוּחַ —
אֶל בֵּית־הַמְדַרְשׁ סוּר, הִישָׁן וְהַנּוֹשֵׁן —
כִּי רַגְלֶךָ עַל מַפְתָּן בֵּית־חַיֵּינוּ תְדַרְךָ
וְעֵינֶיךָ תִּרְאֶה אוֹצֵר נִשְׁמַתָּנוּ.

כפיארברג כן גם ביאליק ראה את בית־מדרשו «בנוי במרכזו של עולם, ומשם קוי אורה יוצאים אל כל היקום». ברדיצבסקי שלל את כל ערכו החיוני של בית־המדרש. צריך להשתחרר מן הישן, אנו צריכים לקחת הכל מן החוץ, «לקחת משם כל ערכיהם וערכי חייהם, כל חייהם ואופנם לחיות, כל מחשבותיהם ודרכם לחשוב. כלנו צריכים להיות אחרים». ברדיצבסקי ההורס הרגיש אף הוא בצער שבהרס. חפר בקברים, ועיניו זלגו דמעות: «בידי אני הורס, ומרגלי אני מסיר נעלי, כדי שלא לגעת באדמת קדש שלנו...» לא כל שכן ביאליק. הצער שלו גדול פי שנים: צערו של מקדש ישן נהרס, וצערו של מקדש חדש שעדין לא בא, ואם יבוא, מי יודע מה יהי טיבו. אולם לא. דורות של כחות ודמים אינם הולכים לאבוד. עוד יש די כח ודי דם בישן, כי יקום לתחיה. עוד אפשר להקים מחדש את חרבות ההיכל. אם

«יְעִשֶׂן נַרְנו הַיִּשָּׁן», עוד אפשר להיטיב את הנר ולהעלות בו מאור יפה. עוד אפשר לפנות את «ערמת הדשן» ולשלהב את «הגחלת הלוחשת», והיתה זו אבוקה מבהיקה, לפיד לדורות.

לא תמוטי, אהל שם! עוד אבנך ונבנית,
מערכות עפרך אחיה הכתלים;
עוד תבלה היכלות כאשר בלית
ביום הרס רבי, בנפל מגדלים.
וברפאי את מקדש יי הָהָרוּס –
ארחיקה יריעותיו ואקבע לו חלונני,
והנך האור חשכת צלו הפרושי,
ובעלות הענן ירד כבוד אדני!...

שירת בית-המדרש זו, שרשה נעוץ ביליג וסופה כרוך באחד-העם. שואבת היא מן הפסטירה האיומה אשר «בירח בלילה», חוצבת מן הטורים הסלעיים של «שני יוסף בן שמעון» ו«בין שני אריות». רצופה היא אותם הרך ודממת העצב של ק. שפירא, אותם פרכוסי הגעגעים על החדר, על הרבי ואגדות בית-המדרש. ספוגה היא אותם הכאב והצער של פיארברג וברדיצבסקי, יוקדת באש צמאון לחיים, מפרפרת בלהט מאניים, מכטטת בין ישן וחדש, דבקה בצללים ונמשכת אל האורה. ראשיתה בסתירה וסופה בבנין. חדורה היא הכרת היש שבעבר, רגש ההוד שבחרבות היכל, הרגשת החיוב שבבית-המדרש הישן. אין חדש בלי ישן. אין הוה ואין עתיד בלי עבר. אין עם נבנה מן החוץ, אלא מתוך עצמו, מתוכו פנימה. בית-המדרש הוא «המרכז הרוחני» של האומה, «מקור דמיה הנוטעים בה חיי עולמים, השופעים בה אשה וחמה». בית-המדרש החדש יקום על יסודות בית-המדרש הישן. אין תחית עם בלי תחיה רוחנית. יכונן העם ויקים את «מבצר הרוח» אשר לו. תקופה שלמה של דעות ואמתות, שאיפות ונסיות, זרמים ותנועות בחיים ובספרות, גלומה בשירה זו.

בית-המדרש הוא סמל הכח הפנימי, העצור, הצבור באומה, סמל העקשנות ורצון-הברזל של דורות-סבל ארוכים. מי כביאליק, חניך וְלִזוֹן, חניכה של תורה, יכול לתת לנו שירה זו של הסבלנות היהודית, של כח-

ההתמדה בישראל? יליג כבר הרגיש בכח-לא-אנוש זה של בחורי הישיבה
הממיתים עצמם באהלה של תורה:

עמדו על דרכי מיר, אשישוק ונלזון.

וראו בחורי עני הולכים בחפזון —

אנה הם עולים? לישון על הארץ.

לחיות חיי צער — — —

אולם יליג רק דרך אגב נגע בנקודה, ולא חדר לנפשו של המתמיד
העברי. ביאליק, בהרגשתו העמוקה, הבין לנשמה זו, טרגית ביסודה, עשירת-
יסורים וברוכת-אשר, ויצר לנו את הפואימה של «הנער העברי החושק בתורה». את
כל כליון-הנפש של גזיר כך זה, את כל אמץ-רוחו וכשלון-גופו, גבורתו
ולאיתו, עלומיו הנמקים בפנתו השוממה ותקותיו המזהירות לעתיד, שועת-
חיו הנחנקת בקריאה «הוי, הוי, אמר רבא», ואת נגון-הגמרא המכאיב והנננה,
המתוק במרירותו ומר במתיקותו, את כל אלה צרר המשורר בשירת «המתמיד». גם
שלילה וגם חיוב במגלת-חיים זו. הערצה גמורה בפני כח-איתנים זה של
«עוסק בתורה», אך גם השתוממות, פקפוק, אם מסירות-נפש זו יש בה מן
הענויים הגואלים, מן היסורים היוצרים. נהרה רועדת בזוית החשכה. קרן
שמש אחרונה נגעה בראש הנער. השכינה ירדה עליו, קורנת, מחיכת. אך מי
יודע? אולי היא רק מגחכת בחשאי?

השכינה תתענג על הכל פיתיון.

או אולי היא תלעג לקרבנותיה.

הקברים סיהם במחשך, בצינוק.

המסרים בגבורה את נפשם עליה?...

שירת בית-המדרש של ביאליק אינה רק שירת-הלב, כי אם גם תמונת-
חיים. לא רק גשמתו של בית-המדרש היה לפנינו, כי אם גם בית-המדרש
עצמו עם כתליו הקודרים, עם פיה תקרתו, עם השבילים המכסים דשא ועם
קורי העכביש אשר בזויותיו. העירה כלה, כמו שהיא, עומדת ביגונה, שקועה
באפלת הלילה, סחופת גשם. הבתים, חשופי גג, מתכנסים, נאנקים דם.
«וגשמים שוטפים ומתגלגלים כזרמי דמעות על הקיר». סופה. עלטה. אשנב
בווד מאיר פתאם: «יהודי קם לתקון חצות»... הישיבה הכהה טבולה בזיו

אביב. האלון הזקן מיטיב קרחתו. רננת צפרים מחוץ וגגינת תינוקות מבית. בחורי־ישיבה נתפסים בחטאם. השמש והפרוש שאינם יכולים לכוון את שעת המתמיד. ראש־הישיבה הקב, עם «שתי טפות הדמעות בשער כסף זקנו הלבן», הער בלילה ומקשיב בדממה ל«צפצוף צפורו». וליור־מנדל המלמד? טפוס אחר מקרבנות־התורה, יבש כשחוף, עובד בדם התמצית, נושא בלבו «תקות עני» לאסף «תִּקֵּךְ במוזמנים» ולהפטר באחד ה«זמנים» מן המלמדות. אך לעת עתה מוצצת שם התולעת מצד החוזה, משמאל, מוצצת... כל אלה הם דמויות חיות, דמויות המעבירות לפנינו את העירה היהודית עם טפוסיה על רחובה ועל בית־מדרשה.

שירי בית־המדרש של ביאליק, כמו שירי־הטבע שלו, הם פרקי־חיים ממש, פרקים מן המציאות הגמורה. רבם נכתבו בעלומיו של המשורר, בין עשרים לשלשים, קרובים יותר לשנת העשרים. עוד רענן זכר הישיבה, עוד תוססים כל אותם הֶרְגָּשׁוֹת, עוד עֵרָה ההתנגשות שבין שני עולמות, עוד שוקק הלב מרחמים ומעֲרָגָה. עם פרקי שירה אלה נחתם גם פרק מדברי ימינו. אם בזמנו יכול היה ביאליק להדגיש: «ואם עוד הותיר אֵל לפִּלְטָה שְׂרִיד מְצַעֵר» — על אחת כמה וכמה היום, לאחר שמלחמת־איתנים הפכה את העולם, וקהלות ישראל טבעו בדם, העירה היהודית נמחקה ובית־המדרש עבר ובטל, מי יודע אם יש עוד באמת «שריד מצער»? שירת בית־המדרש תשאר מצבת־עולם בספרותנו, מצבת זכרון לדורות של בני־תורה, נאמני־רוח, מְלַמְדֵי־סֶבֶל, גדולי־בטחון, צמאי־חיים ו«שמחים לקראת מות», דורות אשר ידעו למסור את נפשם, «ובמותם צוו לנו את החיים»...

חיים הררי

תל־אביב, י"ג ניסן התרפ"ו.

אל האנדה

בְּכֶם דְּפִי תִלְמוּד, בְּכֶם עֲלִים בָּלִים.

אֲנָדוֹת נְחֻמָּדוֹת וּקְדוּמוֹת,
Kummer reut
בִּימֵי חַיֵּי הַבְּלִי כִי אֶהְיֶה נִכְאִים –
בְּכֶם נִפְשֵׁי תִמְצָא תְנַחֲמוֹת !

בְּנִקְיָק סִלַּע אֶפֶל וּבְמַחְשָׁךְ חוֹר עֶפֶר

*die Hohe steigen
Sicherheit bringen
zerlösen*

שֶׁם תַּחֲוִיהַ, תִּשְׁנֹב תוֹלַעַה –

וּבְסִתֵּר חֲבִיזוֹנְכֶם מִתְנַתֵּר עֲרִיצִים
Sorhamit
תִּרְנִיעַ שֶׁם נִפְשֵׁי הַנִּכְבָּא.

Verborgenheit

וּבְאֶרֶץ מְאֻפְלִיָּה כִי חֲשֶׁךְ אֲלֶכָה

לִי תִפְתָּחוּ שְׁעֵרֵי רִקְוֵעַ.

וּלְלִבִּי הַחֲלָל מִבְּעַד לְעֶרְפֶּל

אוֹר חֲדָשׁ, אוֹר עוֹלָם יִבְקִיעַ...

אִז אֲשׁוּב מִרְדָּף אַחֲרֵי צִלְלֵי תַהוֹ

וְצִלְכֶם, הָעֲלִים, אַחֲמָדָה ;

שֶׁם אֶבְכֶה וְאֲשַׁלֵּט וְשֶׁם גַּם תִּנְחַמּוּת

אֵינְקָה מִשֵּׁךְ הָאֲנָדָה.

saugen

XXX 110
107 108

הה! שפּל וּבוּזי בּנוּים נּתּתי.
גַם לִבְכוּת לֹא יתּנוּ בְרָמָה;
לוֹ לִבְכוּת דִּי שִׁפְקֵי לִי נִתְּנוּ — בְּכִיתִי
עַד רוּחַ בְּקִרְבִי לֹא קָמָה.

גַם לִי בְנוּר הָיָה וּתְלִיתִיו עַל עַרְבִי
הַנּחַל שְׁשָׁמָה יִשְׁבְּתִי;
וְאִבְךָ הַרְפָּה בְּכָה, וּבְנַחֲלֵי דְמָעוֹת
הַבְנוּר מִיָּדֵי עֵזְבִתִי.

הוּי, בְנוּר יִשְׂרָאֵל, נָעִים וּמִירוֹת יִשְׂרָאֵל
זֶה בְנוּר לְדוֹר וּשְׁלָמָה;
בְּךָ רָאָה יְהוָה דָּוִד, וּשְׁלָמָה בְּקָרְשׁ
בְּךָ חוֹה שׁוֹלְמִית בְּחִלּוּמוֹ...

וּמָאז וְעַד עַתָּה אֵין מְלֶךְ בִּישְׂרָאֵל,
אֵין מְלֶךְ — אֵין בְנוּר וְנִבְל.
עֲנִבִי קוֹל בְּכִים, בְנוּרֵי כִיזְנָה
יְהוָה עַל אֲפִיקֵי בָבֶל.

Chalmee

*girt
Kranken-Hospital.*

אֵף הָיוּ מְלַפְנִים בְּכָבֶל גְּבוּרֵי
הָרוּחַ שְׁנַנְנֵי הִיטִיבוּ.
שִׁדְרָעוּ נִיב בְנוּר, הַמִּיתוּ וּבְכִיתוּ,
הַכִּינּוּ בְשִׁיר וַיִּקְשִׁיבוּ;

Kauschen

*Frucht
Melodie - (1918)*

שִׁדְעוּ לֵב עַמָּם, מִה שְׁחֵז הַגִּידוּ.

הַגִּינָה בְּגִיל וּבְרַעְדָה -

וַיִּמְלֹטוּ: הַקְּלוֹת שֶׁבִקְעוּ מִנִּימֵי -

כְּנֹרוֹ - וַתְּהִי הָאֲנָדָה!

וּמָאֵז וְעַד עַתָּה כִּי אָהָה נִקְאִים

אֲנָדָה לְכֹנֹר אֲקָחָה -

כִּה אֲבַךְ עֲנוֹת עַמִּי, כִּה אֲשִׁיר תִּנְחָמוֹת,

אֲנַנֵּן - וַתְּהִי לִי הַרְנוּחָה!...

אִז רֹאשׁ עַמִּי אֲחֹז מִה שְׁנִיא, מִה כְּבִיר,

שִׂיא חֲסֵנוּ וְעֹז בְּשִׁחָקִים;

אֲבִינָה אֲחַרִּיתוּ כִּי עַם זֶה תִּלְעַת

עוֹר יִשׁוֹר וַיִּכַּל עֲנָקִים.

★

עַל רֹאשׁ הַרְאֵל

עַל רֹאשׁ הַרְאֵל, בּוֹרְעוֹת דְּלוֹ רוֹם וּפְתוּחוֹת,

מִרֹאשׁ מִקְדְּמֵי יָמִים עַמְד אִישׁ אִישׁ שָׁב.

בְּשִׂמְאָלוֹ מִטָּה עֵז וַיִּמְיֵנו תֵּאָחֵז לְחוֹת,

מִסְפָּנוּ נָגַה הוֹד, לוֹ חֲגוֹר - בְּמִתִּי-עֵב.

וּלְרַגְלָיו תָּכּוּ שְׁנֵי עֲנָקִים גְּבוּהֵי קוֹמָה.
יִלְחַמוּ בּוֹ בָּעוֹ, יַעֲרֹכוּ נִגְדּוֹ קָרֵב;
בְּקַרְדָּם וּבְחַנִּית עֲלוֹת יַעֲפִילוּ רוֹמָה
וּנְזוּל מְזַרְעוּ אֶת לְחוֹתָיו — אֵךְ לִשְׂוֹא!

aufgehende Morgenröte

בְּשֵׁתִי עַפְעַפִּי שָׁחַר עֵינָיו תִּבְקַעְנָה
וּבַעֲנֹת צָדֵק מְנַבֶּה יָבִיט בָּם, —
וּבִרְכֵי שְׁנֵי עֲנָקִים שְׁחוֹת אֵף תִּבְרַעְנָה —
מְרוֹמְמָתוֹ הֵם! בְּמַהוּ עוֹד לֹא קָם!

*Herablassung
oder Barmherzigkeit*

mittheilend u. aufmunternd

ז' אדר, תרנ"ג.

עַל סֵף בֵּית-הַמִּדְרָשׁ

מִקְדָּשׁ אֵל נְעוּרַי, בֵּית-מִדְרָשֵׁי הַיָּשׁוּן!
סִפֵּךְ אֲשֶׁר רָקַב שְׁנֵית עָלֵי נִקְרָה,
אֲרָאָה שְׁנֵית כְּתֻלֶיךָ הַנְּמַלְחִים בְּעֵשׂוֹן,
אֶת סְחֵי קַרְקָעֶךָ, אֶת פִּיחַ הַתִּקְרָה.
מִשְׁנֵה חֲרָבָה חֲרַבְתָּ מִבְּלֵי בְּאֵי מוֹעֵד,
עָלָה חֲצִיר בְּמַסְלַתְךָ וּשְׁבִילֶיךָ דָּשְׂאוּ,
אָרְגַּן הָעֶעֱכִישׁ עַל סַפּוֹנֶךָ רַעַד,
עַל נִגְדֶּךָ הַנִּקְרָע בְּנֵי-עַדְרִים יִקְרָאוּ:

אָבן אָבן תִּשְׁמַט וְתִכֶּה רְסִיסִים.
עֲמוּדֵיךָ יִתְפַלְצוּן, בְּלֶדֶת עַמְד בְּנָסִים.

בְּעֶרְךָ יִתְפַלֵּשׁ אָרוֹן מֵאֵין תּוֹרָה.
נְוִילִים בָּלִים וִירָקִים יִרְקִבוּ בְּחִבִּית;
נִגְוֹת בְּפִרְצוֹת תַּצְצֵנָה קִרְנֵי אוֹרָה
וְאִבְלָה כָּל פְּנֵה וּבִבְתָה כָּל זְוִית.
בְּתֵלֵי בֵית-הַמֶּדְרָשׁ! קִירוֹת הַקְּדוּשִׁים!
מִחֲבֵא רֵיחַ אֵיתָן, מְקַלֵּט עִם עוֹלָמִים!
לְמָה כֹּה תַעֲמְדוּ רֵימָם וּכְנוּאָשִׁים
תִּשּׁוּ צִלְלִים שְׁחוּרִים, צִלְלִים נְאֻלָּמִים?—
הַסֵּר לְעַד יְיָ מֵעַל מִשְׁאוֹתֵיכֶם
וּטְבַעְתֶּם בְּאִבְקֵיכֶם וְלֹא יָשׁוּב עוֹד אֲלֵיכֶם?

בְּאִבְלִים אֲלָמִים חָרַשׁ תִּתְאַבְּלוּ
בִּיגוּנְכֶם קָפְאֶתֶם לְדָרִים נַעֲנֻכִים.
הִתְזַקְרוּ כְמוֹנֵי אֶת הַיָּמִים בָּלוּ?
הֲלֹכְנִיכֶם יִצְאוּכֶם הַנֶּקֶם נַעֲצָבִים?
הֲלֹא תִשְׁאַלוּ לְשִׁלוֹם אֲבוֹפֵיכֶם בְּמִרְחָקִים—
שָׁב הַנְּגִי עִתָּה מֵעַמְּק הָעֶכוּר;
נִמְלַטְתִּי לְהַגִּיד לְכֶם פִּי נִבְרוּ הַמְּכִים.
נִלְחַמְנוּ כְּנִבְוִרִים אֲדָה הִבִּינוּ אַחֲזֵר—
נֶאֱנִי יְתוֹם נִדְחָה, עוֹלָל טְפוּחֵיכֶם.
אֲמַלְלָה בּוֹשׁ וּמִנְצַח שָׁב שְׁנִית עֲדִיכֶם.

ושנית, בית-מדרשי, כפוף ראש כעני

ומשמים כמוה על ספד אעמדה;

האבד לחרבנה, אם אבד לחרבני -

ואם לשניהם יחדו אבד ואספדה?

הה! קנה משלח, גזלקה נעו נצו,

נזו כצל כלם בין העצים הנבחים...

רבים אל ראשי הצורים נפצו

ובשדות אחרים עוד רבים תועים -

הימותו מות ישרים? או ימצאו מנוחה

בחי נבלים ולעד ישבחה?

לא אריתי יערות דבש על דרכי המסורר

מאז הפרידתני הרוח הרעה;

אבד נצחי מיי, כל עולמי התפורר,

באו מים עד נפש - אך היא כם לא באה...

לא ריקם שלחתי מצלה השאנן -

מלאכה הטובים שלחוני בדרך;

מחשבה פדיה, הגיון רענן,

לב שלם וכטח עת תכשל הברך;

אמנם יכל לי אויבי, כלי ריק הצינני -

אך הצלתי אלהי - נאלהים הצינני!

ואמר: רב לי לשבע משטמה,

קוקלון נבשת מחת אהבתי.

הַטָּרֶם אַרְא יַד הַשֶּׁקֶר רוֹמְמָה ?
מִי לִי שָׁם ? מִה־לִּי שָׁם ? אֲשׁוּבָה לְמִנוּחַתִּי,
beschmeißen נִם אֱלֹהִים אָמַת בְּעֶפֶר לֹא אֶעֱלֹל,
לֹא אֶמְכַר בְּכַרְתִּי בְּנֹזֵד עֲדָשִׁים ;
בְּתַרְוַעַת הַשֶּׁקֶר קוֹלִי לֹא יִתְבֹּלֵל,
5. mal nicht מִהְיֹת כְּפִיר בֵּין כְּפִירִים אֶסְפָּה עִם כְּבָשִׁים.
לֹא חֹנְנֵתִי בַּמַּחְלָעוֹת וּבַצְּפָרְנִים, —
כָּל כַּחֲוֵי לֵאלֹהִים, וְאֵלֹהִים — חַיִּים !

וּכְחֶמֶט הַמַּתְכַּנֵּם בְּתוֹךְ קִשְׁקִשׁוֹתָיו
אֶתְכַבֵּר בְּמִכְצַר הַרוּחַ בְּדַמְמָה ;
kämpferisch חֲמוּשׁ בְּכִלֵּי נִשְׁקִי אֲשָׁמַר דְּלִתּוֹתָיו —
לְמוֹעֵד אֶתְעוֹרְרָה וְאֶצֵּא לְמַלְחָמָה.
Übermüßig יְיָ עַל יְמִינִי ! הוּא יַחַצֵּב רֶהֱב,
וּבְרוּחַ אֵל צְבָאוֹת אֲנַבֵּר חַיִּלִּים.
רְאִיתִי הַכְּפִירִים בְּתַלְתְּלֵי הַזֶּהָב
שִׁנְפְּלוּ עַל הַרְרֵי הַצְּבָאִים חֲלָלִים.
Stroh כָּל הַבָּשָׂר חֲצִירָה, יָבֵשׁ כַּחֲהוּ,
כִּי רוּחַ יְיָ נִשְׁבָּה בּוֹ — וְאִינְהוּ.

לֹא הַבּוֹת בְּאַנְרָף אֶת יָדֵי לְמַדְתִּי,
וּבְתִירוֹשׁ וּזְנוּנִים לֹא כִלִּיתִי כַּחֲוֵי ;
לְשִׁיר שִׁיר יְיָ בְּתַבֵּל נוֹלְדְתִי,
Beute שְׁבִי — שְׁבִי צֶדֶק, צִיד מִשְׁפָּט — מַלְקָחִי *meinen*

שירת נעים ומירותי - בפני כל הנשמה
למקצה השמים ועד קציהם:
בה תסל האמת מסלתה בדממה,
בן קולות אלהים מתפוצצים מאליהם:
אין אמר, אין דברים, בלי נשמע קולם,
ודברי אלהינו יקומו לעולם.

גם שמי אשר מחו מספרם בגאון
על בלי גאלתיו ^{Easter} בומה ובדמים -
האחרון על עפר יקום ^{Petrus} ממשאון
ויהי חותם שדי בדברי הימים.
או ידעו מי היה השב נזיר הלאמים,
שגדר עם צלחית של פליטון בין ודים
ניזרק ניו נזים רבים עצומים
ניטהר הרוחות ויבער השדים, -
לא גרשם בקסמים, לא הרפם בנחשו,
כי במקל ובתרמיל ובתפלת לחש.

לא תמוט, אהל שם! עוד אבנה ונבנית,
מערמות עפרה אחיה הכתלים;
עוד תבלה היבלות באשר בלית
ביום הרס רב, ^{hinschwinden la} בנפל מנדלים.
וברפאי את מקדש יי ההרוס -
ארחיבה יריעותיו ואקרע לו חלונני,

שמעון בן יוחנן
וְהִדַּף הָאוֹר חֲשֵׁכַת צְלוֹ הַפְּרוֹשׁ,
וּבְעֵלוֹת הָעֵנָן יָרַד כְּבוֹד אֲדֹנָי;
וְרָאוּ כָּל בָּשָׂר לְמִקְמָנָם וְעַד גְּדוּלָם,
כִּי יִבֶשׂ חֲצִירָה, וְכֵל צִיץ — נִיֵּי לְעוֹלָם!

ח"ב, תרנ"ב.

★

אִם יֵשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ לְדַעַת

אִם יֵשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ לְדַעַת אֶת הַמַּעֲנֵן
מִמֶּנּוּ שְׂאֵבוֹ אַחִידָה הַמוֹמְתִים
בִּימֵי הַרְעָה עוֹ כְּוָה, תַּעֲצָמוֹת נָפֶשׁ,
צֵאת שְׂמָחִים לְקִרְאת מִוֶּת, לְפֶשֶׁט אֶת הַצְּנוֹאֵר
אֶל כָּל מַאֲכֶלֶת מְרוֹשָׁה, אֶל כָּל קָרְדֵם נְטוּי,
לְעֵלוֹת עַל הַמוֹקֵד, לְקַפֵּץ אֶל הַמְדוּרָה
וּבְאַחֲרֵי לְמוֹת מוֹת מְרוֹשִׁים —

אִם יֵשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ לְדַעַת אֶת הַמַּעֲנֵן
מִמֶּנּוּ שְׂאֵבוֹ אַחִידָה הַמְדֻכָּאִים
בֵּין מְצַרֵי שְׂאֵל וּמְצוּקוֹת שַׁחַת, בֵּין עֲקָרִים
תְּנַחֲמוֹת אֵל, בְּשַׁחוּץ, עֲצָמָה, אַרְדֵּי רוּחַ
וּכְח בְּרוּל לְשֵׁאת יָד כָּל עֲמָל, שְׂכָם
נְטוּי לְסִבֵּל חַיִּי סְחִי וּמָאֵם, לְסִבֵּל
בְּלִי קֶץ, בְּלִי גְבוּל, בְּלִי אַחֲרִית —

אם תאבה לראות את החיק אליו נשפכו

Galle
כל דמעות עמך, לבו, נפשו ומררתו, —

מקום כמים נתכו, פרצו שאנותיו,

שאנות המרגיזות בטן שאל תחתיות,

schneiden
אנחות שמפחדן סמר גם השטן,

Starrsin *Klagelied*
נהי מפוצץ צור אף לא קשי לב האויב.

העז מצור, הקשה מן השטן —

אם יש את נפשך לדעת את המעו

אל ראשו מלטו אבותיך משאת נפשם

תורתם, קדשי קדשיהם — נצילום ;

אם תאבה דעת את המחבא בו נשמרה —

Schimpf, Schand, Quaden
יבעצם טהרה — רוח עמך הכבירה,

שנים בשבעה חיי חרפה, רק ובלמה

שיבתה לא הובישה חמדת נעוריה —

אם תאבה דעת את האם הרחמניה,

האם הזקנה, הארבת, הנאמנה,

שברחמים רבים אספה דמעות בנה האבד

Ferse
ובחמלה גדולה פוננה כל אשריו,

ומדי שובו נכלם, ערף ויגע

אל תחת צל קורתה תמח את דמעו,

תכסוהו בצל כנפיה, תישנהו על ברקיה —

הוי, אח נענה! אם לא תדע לך כל אלה —
אל בית-המדרש סור, הישן והנושן,
בלילי טבת הארזים השוממים,
בימי התמוז הבערים, הלהטים,
בחס היום, בשחר או בנשף לילה,
ואם עוד הותר אל לפליטה שריד מצער —
או אולי גם ביום תראינה בו עיניך
בשפעת צללי קירותיו, בערפל,
באחת וניותיו או על יד תנורו
שבלים בודדות, בצל ממה שאכה,
יהודים מדרים, פנים צמקים ומצדרים,
יהודים בני הנלות, משכי כבד עליה,
המנשים את עמלם בך של נמרא בלה
משכיחים רישם במדרש שיחות מני קדם
ומשיחים את דאגתם במזמורי תהלים —
(אָהה! מה נקלה ועלובה זה המראָה
בעיני נר לא יבין!) — או יגדה לבך,
כי רגלה על מפתן בית חיינו תדרה,
ועינה תראה אוצר נשמתנו.

ואם לא לקח אל ממה כל-רוח קדשו
יותר עוד מתנחמותיו בלבבך,
ושכיב תוחלת אמת לימים טובים מאלה
יגיה עוד לפעמים מפלשי מחשביו —

אָז דע לֵך וּשְׁמַע, הִיא, אַחֵי הַנְּעֻנָה!
 כִּי רַק זֶיך מְצַל הוּא, רַק נִיצוּק־פְּלִיטָה קָטִי,
 אֲשֶׁר בְּנִם הַתְּמַלֵּט מִן הָאִשׁ הַגְּדוּלָה
 הָאִירו אֲבוֹתֶיךָ עַל מִזְבְּחָם תָּמִיד,
 וּמִי יוֹדֵעַ אִם לֹא נִחְלִי דְמַעוֹתֶיהֶם
 הַעֲבִירוּנוּ נִכְיָאוֹנוּ עַד הַלֵּם
 וּבִתְפִלָּתָם מֵאֵת אֲדָנֵי שְׁאֵלוֹנוּ:
 וּבְמוֹתָם צִוּוּ לָנוּ אֶת הַחַיִּים—
 הַחַיִּים עַד הָעוֹלָם!
 חרנ"ה.

★

Mitternacht

תִּקּוּן הַצּוֹת

לֵיל סְגִירָה. רוּחַ עֶזָה וְלֵלָה
 עַל פְּנֵי הָעִיר עֲב־מָטָר עֹז:—
 וְכָל הָעִיר הַקְּמָנָה צִלְלָה
 בְּיוֹן מְצוּלָה וּבִשְׁנָתָה.

הַמְּבֹאוֹת הָאֲפֹלִים דְּמָמִים,
 רַק מִשְׁק וְשֵׁם שׁוֹמֵק בָּם.
 וּבָתִּים מְטִים, סְחוּפִים, שׁוֹמְמִים
 יִשְׁחִירוּ פְּנֵיהֶם פֹּה וְשָׁם:

*Isaac Kuria. 1530. Myrtexer
 Gedenkungen für die
 Jüdel, die Gebete um
 bestimmte Zeiten abhielten.*

Eblamm, Schmutz

*Eintrittspass
 Eingang Ausgang*

*hauert
 herumsehend, umstehen*

ובְּיָתוֹם עֶלְוֹב, אֲשֶׁר שָׁחָח
מִתִּי חֶסֶד תַּת לוֹ כְּסוֹת לָחֶם.
בֶּן חֲשׂוּפֵי נַג תַּחֲתִיָּהֶם שָׁחָח,
הַתְּכַנְסוּ - וַיֵּאָנְקוּ דָם.

Handwritten: Hinner, - 1874, 11
Kunde

Handwritten: s. einhüllen/verschließen

וּבְאֵלֵי חֲשָׁכִים הֵם יִמְהַרְהָרִים
הַרְהוּרִים רָעִים מִבְּלֵי קוֹל;
הַעַד הַיְסוּד בִּסֵּם הֵם מְעַרְעְרִים,
וְקָרְאִים תִּנְרַעַל הַכֹּל?

Handwritten: beschreiben/erschüttern

Handwritten: weilt

וּנְשָׁמִים שִׁטְפִים וּמַתְנַלְנָלִים
בְּזַרְמֵי דְמַעוֹת עַל הַקִּיר;
הַנְּנִית הוֹלְכִים וּמַדְלָדִלִים -
וּבְכֵה תִבְכֶּה כָּל הָעִיר.

Handwritten: verfluchen

וַיִּשְׁנֵי-חֲשָׁךְ עִתָּה אַרְרִים
בְּחִלּוֹמָם אֶת יוֹם מָחָר, תְּמוֹל...-
הוּי, שְׁלוֹ קִבְצָנֵי-עוֹלָם, שְׁנוֹרְרִים!
וּרְאֵה חִלּוֹם טוֹב, עִם כְּבֹד-עַל!

Handwritten: 1874 - 11

מִבֵּין הַפְּרָצִים תִּפְרָץ יִלְלַת
הַרוּחַ, תִּקְפִּיא אֶת הַדָּם -
הֵה! מִי יוֹדַע אִם לֹא קָלְלַת
אָח נָקִי אֲבֵר צְרוּרָה שָׁם.

גם בוכב אחד אין ברמה עוד,
אין גיצוץ אור, אין קרן עז—
רק אשנב בודד יאיר שמה עוד—
יהודי קם לתקוין-חצות...

חגיגה.

תקנות עני

הוי, כְּבָר בָּאָה הָעֵת,
כְּבָר הִנִּיעָה הַשָּׁעָה,
שְׁאֵנוּחַ גַּם אָנִי,
לְיֹזֶר-מִנְדֵּל הַמַּלְמָד,
מֵעֲמָלֵי הַמְּלָכָה
הַמִּיבְשָׁנִי כִשְׁחִירָה
וְהַמְּלַחֵךְ שְׁאֵרֵי...
אֶל יוֹדֵעַ לִקְבִי

כִּי נִלְאַתִּי מִנְשֵׂא עוֹד,
אִין הַכַּחוֹת הַקּוֹדְמִים.
גִּיפִי פוֹחַת, מִתְּנַנֶּה,
עֲמַל חֲמוֹר אֶכְלֶהוּ...
זֶה לִי, וּמְנִים' שְׁמוֹנָה
מֵאֵז סִפְסַל הַמְּלַמְדוֹת

ישח תחתי וימעט

דם תמציתי וחלבי...

4. Lösung

זה לי "ומנים" שמונה -

ארבע שנים רצופות

(Wide) Wohnung

לא בקדתי את נוי:

אשתי בני שיהיו -

ואלדים הוא יודע

מהיחשפה לקבי

המון מעי גענועי

Angarheit

על מחמדי בתעיני -

על אפרחי הקמנים,

על זוגתי הצנועה

מרת צפה שתחיה.

אך מה אוכל עשה?

Zeuge

ובמרומים שהדי

כי לא אוכל לא אוכל,

לראות ריקם את פניהם,

מדם אקבץ על ידי

שקלים ת"י במקומנים -

3. neue Bedingung stellen

הוא הסף שהתניתי

בהפרדי מביתי,

עם זוגתי הצנועה

komentiert, erklärt

תנאי מפרש מתחלה,

Verabredung

תנאי בניגד ובני-ראובן...

עתה, בְּרוּךְ הַשֵּׁם,
עוד שְׁנֵי זְמַנִּים, רק שְׁנַיִם,
אָמֵה שְׂכָמִי לִסְבָּל,
אֲתַפֵּשׁ רִצּוֹעַת הַמְלֻמְדוֹת,
עד יִצְטָרֵף הַמִּנְיָן —
שְׁקָלִים תִּיק בְּמִזְמָנִים, —
אֲחֵר-כֵּן — תָּם וְנִשְׁלָם,
שָׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם
וְכַעַת חַיָּה לְמוֹעֵד,
אִם הַשֵּׁם יִחַנְנֵי,
עוד לִפְנֵי בַעֲזֵר חֶמֶץ,
עִם דְּמֵדוּמֵי הַחֲמָה,
לְכִשְׂיִקְרָא הַנֶּבֶר —
וְהַמְסָפֵר הַנֶּצֶרֶף,
עַל מְלוֹאוֹ יַעֲמֵד
וְהַגִּיעַ עַד-תִּיק —
אִז — עֲמֵד לְיִזְרֵ-מִנְדֵּל!
קוֹם וּכְתֹב סֵפֶר בְּרִיתוֹת
גַּם לְרִצּוֹעָה, לִסְפָּסֵל,
גַּם לְמְלֻמְדוֹת — לְצִמִּיתוֹת!
קוֹם וּמְכַר שְׁלִשְׁתָּם יַחַד
אֲנִי חֶמֶץ בְּפְרוּטָה,
וּמַעֲבִשׁוּ עַד עוֹלָם
מְכִירָה גְמוּרָה נְחֻלוּטָה.

רב לך רבי, ליוֹר־מְנַדֵּל,
חיי פְּרִישוֹת וּנְדָדִים,
לְהַתְעַנּוֹת בְּנֶכֶד

הַרְחַק הַרְחַק מִקְנָה;
עֲבֹדוֹת, טִלְטוּל, יְסוּרִים,
בְּכָר שִׁבְעַת - דִּיךְ!

שְׁקָלִים תִּיק בְּמִזְמִינִים
אִם אֶצְרֶת - אֲשֶׁרֶיךָ!
קוּם וּבְרַח, אֵל תַּעֲמֵד,
עוֹף וּדְאָה אֵל קִנְיָה!

שֵׁם תַּחֲכָה יוֹנְתָהּ,
אֶפְרָחֶיךָ הַקְּטָנִים -
בְּכָה אִמְרֵי אֵל נַפְשִׁי,

עַם לְבָבִי אֲשִׁיחָה,
בְּהַעֲמִיקוּ אֵל כִּסִּי,
צְרוּר הַכֶּסֶף הַמְתַּכֵּן,
בְּיוֹם חֲבָשִׁי תִרְמִילִי,

אֵל הַדָּרֶךְ מִתְקַן -
וּבַעַל בְּנֵפִי נִשְׁרִים
אֲדָא אֵל אֶרְבְּתִי...

אֲשֶׁתִּי, יְלָדֵי-נְחוּמִי,
מִה־יַעֲלוּ לְקַרְאֲתִי!
אֲנִי מִשְׁעַר בְּנַפְשִׁי
אֶת תְּרוֹתֶם הַרְבָּה:

Ex Libris, Univ. Tartu.

verordnem gezade make
betreuen

—מה הבאת לי בעלי?—

—מה הבאת לי אבא?—

s. versammeln כה עלי יתמלאון
יקיפוני בשאלות.

—לא הבאתי מאימה.

אשתי בני הטובים!

לא הספיקה השעה

Suchens, Gabe

הבן מנות ותשורה

לכל אחד ואחד.

אולם הבאתי

מנה אחת לכלכם.

מנה יפה נחמדה.

מנה אחת אפים,

היא תגרש הדלות

מכל פנות ביתני.

Frost/Wildheit

היא תשלם נחמים

לנו חלק רישנו—

הן הבאתי צרור-בָּסָף.

שקלים ת"ק במזמנים!

*Kentrum Bohrerz
Gewicht*

שקלים קנטרין גדולים,

בָּסָף עבר לסחר!

• • • • •

ואני משער בנפשי

כל הויו ותוהר

שיתמלא החדר
ומערכת השלחן
בהסבי ל"סדר"
עוד באותו הלילה.
ליל התקדש הפסח.
לקשינהיר הנגן
מן הפוסות הטורות.
וקטן בני יחיאל
ישא קולו הצלול,
ובהביטו אל עיני
יקשה לשאול: "הוי אבא!
מה נשתנה הלילה?..."

ומיד אחר פסח.
אם השם יתני
כשיפיח האביב ^{weht}
והבצאת תיבשנה ^{troepnen blüthen}
בשעה טובה מצלחת.
חנית גדולה אפתחה
בעירני הקטנה.
חנית לשם ולתהלה.
חנית — כמו שנאמר!
נאוי — איני חסר ⁵¹⁴
בלתי מזל, הצלחה

ומעט רחמי שמים—
הן אני ליוֹר־מַגְדֵּל,
בְּכָר עֲבָרְתִי בְּאַרְץ,
מִדֹּתֶיהָ בְּשָׁעִלִים.

מִהַיּוֹת הָעוֹלָם
Geschäftsführung
(grüch. W.) ומעגן פֶּרֶקֶמְטִיא...
הָאֲנִי לְיוֹר־מַגְדֵּל,

בְּבָצֹן־רַמָּה, בְּמַחִילָה,
אֶעֱזוּ פָּנִים לְכַחַשׁ

etwas abkugren

בְּהַשְׁנָחָה, חֲלִילָה?
הֲאִין אַב בְּשָׁמִים?

Aufsicht
Vorsetzung

אִם בְּלֵב אִין אֲמוֹנָה?
הֲאִם אֲשֶׁתִּי צְפוּרָה
אֲשֶׁת־חַיִל אִינָה?—

הוּי רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם!
מְתִי מְתִי יִנִּיעַ

זֶה הַיּוֹם אֲכַנְנוּ—

לֹא בְּכִלְיוֹן עֵינַיִם—

כִּי בְּלֵב נִמְקַ וּבְלָה.

Edich

זֶה בְּכָר אַחוּשׁ מִדְּקָרוֹת

בְּעֵין מִדְּקָרוֹת מַחַשׁ

מִצַּד חוּי הַשְּׂמָאֵלִי.

übermäßig essen

כִּמוֹ תוֹלַעַת זוֹלְלָה

שם מוצצת, מוצצת...

אולם אין בכך כלום.

לכשאבא אל ביתי

Heilmittel, Arznei
(griech.) לי אבינה תריקה

ומעזי אשת חלב -

נהסירוני קל מכה

ונאתקן כל מים...

ההי כבר באה העת

כבר הגיעה השעה

שאנוח גם אני

ליור-מגדל המלמה

מעמלי הקלמל:

שיבאו מזונותי -

יהיו מרורים כצית -

רק מידה, בכיכול

רק מידה, אך רחום!

תרניס.

★

לְבָדִי

wegraffen
בָּלֶם נִשָּׂא הָרוּחַ, בָּלֶם סָחַף הָאוֹר,
שִׁירָה חֲדָשָׁה אֶת בְּקָר חַיִּיהֶם הִרְנִינָה;
נֶאֱנִי, נִזְוֵל רֶדֶ, נִשְׁתַּכַּחְתִּי מִלֵּב
תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׂכִינָה.

בְּדָד, בְּדָד נִשְׁאַרְתִּי... וְהַשְּׂכִינָה אֵף הִיא
כְּנֶפֶת יְמִינָה הַשְּׂכִינָה עַל רֵאשֵׁי הָרַעֲיָדָה.
יָדַע לְבִי אֶת לְבָהּ: חָרַד הָרַדָּה עָלַי,
עַל בְּנָהּ, עַל יְחִידָה...

בְּבָר נִתְנַרְשָׁה מִבֶּל הַנְּוִיזוֹת, רַק עוֹד
פְּנֵת סֶתֶר שׁוֹמֵמָה וְקַמְנָה נִשְׁאַרָה –
בֵּית-הַמְדָרֶשׁ – וְתַתְּכֶם בְּצֵל, וְאֵהִי
עִמָּה יַחַד בְּצָרָה.

וּכְשֶׁפָּלָה לְבָבִי לַחֲלוּז, לְאוֹר,
וּכְשֶׁצָּר לִי הַמְּקוֹם מִתַּחַת לְכַנְפָּה –
כְּבִשָּׁה רֵאשָׁה בְּכַתְפִּי, וְדַמְעָתָה עַל דָּחַ
נִמְרָתִי נִטְפָּה.

חָרַשׁ בְּכַתָּה עָלַי וְתַתְּרַפֵּק עָלַי,
וּכְמוֹ שֶׁכָּה בְּכַנְפָּה הַשְּׂכִינָה בְּעָדַי:

*herumlegen
umgeben*

בְּלֶם נִשָּׂא הָרוּחַ, בְּלֶם פָּרְחוּ לָהֶם,
וְאַחַר לִבְדִּי, לִבְדִּי...
Schluss

וּבְעֵין סִיּוֹם שֶׁל קִינָה עֲתִיקָה מְאֹד,
וּבְעֵין תְּפִלָּה, בְּקִשָּׁה וְחֲרָדָה כְּאַחַת,
שָׁמְעָה אֹזְנִי בְּבִקְיָה הַחֲרִישִׁית הַהִיא
וּבְדַמְעָה הַהִיא הַרוֹחַחַת...
חֲמוּה, חֲרָסִיב.
1912

★

לִפְנֵי אַרְוֹן הַסְּפָרִים

אֶת פְּקֻדַת שְׁלוֹמֵי שְׂאוֹ, עֲתִיקֵי גִוִּילִים,
וּרְצוּ אֶת נְשִׁיקַת פִּי, יִשְׁנֵי אֶבֶק,
מִשׁוֹט אֶל אֵי נִכְר נִפְשֵׁי שְׁבָה,
וּכְיוֹנֵת נְדוּד, עֵיפַת נֶף וְחֲרָדָה,
הַמִּטְפַּח שׁוֹב עַל פֶּתַח קֶן נְעוּרֶיהָ,
הַתְּכִירוּנִי עוֹד ? אֲנֹכִי פְּלוּנִי!
בְּרִחִיקָתְכֶם זֶה מְאֹד וְנִזִּיר הַחַיִּים,
מִכָּל חֲמוּדוֹת אֵל עַל אֶרֶץ רַבָּה
הֲלֹא רַק אֲתֶכֶם לְבַדְכֶם יִדְעוּ נְעוּרֵי,
לִנְן הֵייתֶם לִי כַחַם יוֹם קִיץ
וְלִמְרָאשׁוֹתַי כִּר בְּלִילֵי חֲדָף,
וְאַלְמֹד צְרוּר בְּגִוִּילְכֶם פְּקֻדוֹן רוּחִי

Hand, Einsatz

וּלְשֵׁלֵב בְּתוֹךְ טוּרֵיכֶם הַלּוּמּוֹת קִדְשֵׁי.
 הַתּוֹכְרוּ עוֹד ? — אֲנֹכִי לֹא שָׁכַחְתִּי —
 בְּעֵלִית קִיר, בְּתוֹךְ בֵּית-מִדְרָשׁ שׁוּמֵם,
 אֲנִי הָיִיתִי אַחֲרוֹן לְאַחֲרוֹנִים,
 עַל שָׁפְתַי פָּרַפְרָה וּמִתָּה תִּפְלֹת אָבוֹת,
 וּבִפְנֵת סֹתֵר שָׁם, עַל יַד אֲרוֹנְכֶם,
 לְעֵינַי דָּעַף כְּלִיל נִרְ-הַתְּמִיד,
 בָּעֵת הַהִיא וְאֲנִי עוֹדְנִי צָעִיר,
 לֹא פָּרַחָה עוֹד בְּלִחְנִי נֹצֵה רֶכֶּה —
 וַיִּמְצְאוּנִי לִילֵי חֲדָף, זְעוּמֵי לִילּוֹת,
 עַל גְּבִי סִפֵּר קִדְמוֹן, קְרוֹעַ נְיָלִים,
 עִם הַלּוּמּוֹת נִפְשֵׁי וּפְחָדֶיהָ נִלְמוּד,
 לְפָנַי הִבְהִיבָה עוֹד עַל הַשְּׁלֶחֶן,
 בְּחֵם הַנֶּפֶט בְּעֵשְׂשִׁית, פְּתִילָה כְּהָה;
 בְּמַעַי אֲרוֹן-הַסִּפְרִים חֲטֹט עֵבֶר;
 נִחַלְתָּ עַל הָאֵחַ עוֹד לְחֹשֶׁה אַחֲרוֹנָה —
 וְאֲנִי מִפְּחַד אֵל כֹּל בְּשָׂרֵי סֶמֶר
 וְשׁוֹנֵי צִלְלוֹ מְאִימוֹת מוֹת,
 לֵיל וְנֹעָה הָיָה אֹז, אֲרוֹר הַלִּילּוֹת,
 מִחוּץ, מֵאַחֲרֵי חֲלוֹן עוֹר עֵינַי,
 הַשְּׁתוֹלְלָה וְתִיבֵב סוּפֵת זָעֵם,
 הַתְּרִיסִים נִשְׁבְּרוּ, וּבְכַרְיָחֵיהֶם בְּרוֹל
 כָּל שְׂדֵי שַׁחַת קָרְקְרוּ הַכְּתָלִים,
 רְאִיתִי אֶת מִבְּצָרֵי וְהֵנוּ נִתְקַי.

Spalle einpassen verbinden?

saeframer 2'61 d. Synagoge

zapheln

auf Leder u. vertuschen

Schaultern

undurchsichtig

ausser Laden

unterreissen betreten

ושכינת אל ראיתי בעובה מקומה.

מתחת לפרכת צאת התגנבה.

ודמות דיוקן זקני צל לימיני

וליצר לבי עד ומשופט אלם -

אף הוא מעיני געלם ויתחמק.

רק להב גרי לבר עודנו גוסס

והוא גע וגד וקופץ קפיצת מותו -

ופתאם גפרץ חלון, בכה הכל -

נאני, אפרוח רד מקנו משלך

ברשות הלילה ומחשביו - - -

ועתה אחרי חליפות עתים

ואני קמוט מצח בבר וקמוט הנפש.

והנה גלגל חני החורני

ויציבני שוב לפניכם, גנוי ארון.

יציאי לבוב, סלויטא, אמשטרדם ופרנקפורט.

ושוב הופכת ידי בניליכם

ועיני תנשש, להה בין השמין

ומחפשה דם בין תני האותיות.

השתדל תפש משם את עקבות נפשי

ומצא נתיב ראשוני פרפוריה

במקום מולדתה ובית חייה. -

וראו, מאשרי נעורי, לבי שותק.

אין דמעה רועדה על רים העין.

I 110
XXXVII

Zeile
Spalten
Siadem, Buchstabenver
Zifferung

Stiller
Bewacher -
I
Gasara-goraa
machen -

אביטה, אראה — ולא אכירכם, וקנים,

מתוך אותיותיכם לא תבטנה

לתהומות נפשי עוד עינים פקוחות,

עינים נונות של ישישי קדם,

ולא אשמע עוד משם את-לחש שפתותיהם,

הדוככות בקבר נשקח מני רגל.

בחרוני פנינים שחורות, נתק חוטם,

טוריקם לי; נתאלמנו דפיקם

וכל-אות ואות לנפשה היא יתומה —

העיני כהתה אם אוני כבדה?

או אתם רקב אתם, מתי עולם,

ושיריד אין לכם עוד בארץ חיים,

ואני לשוא, כננב במחתרת,

בלירג ופנס עם האת נששתי

בתוך מחלות עפר ובמחשבים,

ואחפר יום ולילה את קבריכם,

חפר והלוך לבקש שפוני חיים

מחוק לגבול שרשיהם ומתחתם,

והם בעת ההיא מני ומעלה

על עיר ומתים, על הר וקבע רגשו,

ולעיני כל המאורות רעש פרים,

ופעמים שבע חזרו על מחולם

ויעבד עד קצוי ים המזנם —

ולאני לא הניעה נם בת-קולם —

Preis (Klein) empfindlich ehrwürdig

4/10 1000000

Wiederholung

schwach werden

coige Tofe

oder

Einbruch

fappen

Halle unterirdischer Gang

verschorgen (Schatz)

im Unruhe sein

Menschen

1000000

(7 Jahre)

ומי יודע.

אם לא בצאתי שוב לרשות הלילה
מקרות בקברות עם ובקברות רוח
ומאומה אין עמדי ולא אציל דבר,
מלבד האת הנה, אל כפי דבקי,
ונה אבק הקרומים באצבעותי —
אם לא עוד דל וריק משהייתי
אל הוד הלילה אשטחה את כפי.
אבקשה אל תעלומות חיקו נתיב
ומחסה רך בכנפות שחור אנדרתו,
ואקרא לו, עד מות עוף: בואה, לילה,
אספני נא, הוד לילה, והליטני,
אל נא תתנכר לי: פליט קברים אני,
ומנוחה תבקש נפשי שלות עולם — — —

ואתם בוכבי-אל, נאמני רוחי
ומפרשי לבי,
מדוע תחשו אתם, למה תחשו?
האמנם אין לעפעף זהבכם דבר
ורמז קל להגיד לי וללכבי?
או אולי יש ויש — ואני שכחתי לשונכם
ולא אשמע עוד את שפתכם, שפת הרוחיים? — —
ענוני בוכבי-אל, כי עצב אני.

חסות הרע.

המתמיד

עוד יש ערים נבחרות בתפוצות הגולה.

בהן יעשן במסתר נרנו הישן;

עוד הותיר אלהינו לפליטה גדולה

נחלת לחשת בערמת הדשן.

וכאודים מצלים זעיר שם תעשנה

נפשות אַמְלוֹת ונשמות עלובות.

החיות בלי יומן וכלי עת תזמנה

כחציר העולה בארץ תלאיבות.

ובצאתך יחידי לעתות בליילה

באחת מאלה הערים הברוכות.

בשעה שנוצצים בוכבים מלמעלה.

הדשאים מתלחשים ומספרות הרוחות.

ושמעו אונקד מרחוק קול המה.

וראו עיניך מרחק אור נוצץ

בתלון, ובערו — דמות אדם, הדמה

לצלז של מת, מתנועע, מתרוצץ.

מתרוצץ, מתנודר, והמית הגיון נכאים

תנשא על נככי השקט עדיך —

או מתמיד באחד מבתי הכלאים

מאחר בנשא הראינה עיניך.

בבית שהוא בין הבתלים האלה.

לא יום—כי שש שנים על נפשו עברו;

פה בכרה ילדותו, בקרותו נמלה.

ופה ^{erleben} כבו עיניו ופניו חורו.

לא יום - כי שש שנים, מאז הסב פניו

אל עבר הקיר במקצע האפל.

גם קרן אור אחת לא ראה מלפניו.

מלבד קורי שממית וטיח קיר תפל.

רעבון, לא שנה, מקר-בשר, רוזן-פנים -

מה-המה כי ישים אליהם לבבו ?

הטרם הוא ידע איך למדו מלפנים ?

הטרם הוא ידע כי סוף כבודו לבא ?

שש שנים תמימות, שנות נער ובחורים.

כצל, כבלי חיים לנצח אכרו.

ובאלו לא נגעו על בית האסירים.

ובאלו על פנת הנער לא ערו.

כמו פס כל היקום מן הארץ הנעימה

ותמח הארץ מעבר לחיק.

ובאלו לא תלבש מימים ימימה

תכריכי החרף ובגדי הקיץ:

כמו כבתה השמש מעבר לחלון

ובאלו לא חתר הביתה אור ויוה,

בתפשו לרדת בין בני האלון,

העומד ערירי על חלון הישיבה:

ובאלו לא היה יום בהיר, ליל סתר,

ואביב לא קסם ערנים ונעמיות:
וכמו טרם יהיה לבחור הנער —
בצל, ככלי חיים, יש שנים תמימות!

רב ימים כאלה גם אגם נרפש עומד
בבית הישיבה בחדשות יפקודו,
כי גם לבניה לב חי, יצר המד,
גם הם שמי רגלים בשנה ירקדו,
ובכן — גם בתליה הרוחות ועונו:
ספסלים נוספים, ספסלים נגרעים,
בחורים יבאו, בחורים יצאו.

יש יורדים אל ביתם לימים נוראים,
יש שיפוצו לכפרים הקרובים,
ורחוקים מעין המשגיח הנורא
יעלוו בכבוד בבית אנשים טובים
מרחמי רבנו, מוקירי בניתורה,
אף יש אשר נרשו ויצאו נדחפים,
ושב איש בית-אביו בדרךים אבלות:
האחד — על שחקו כלילות בקלפים,
השני — על ספרו עם בתולות כלילות,
השלישי — כי מצאו השמש מקמר
מקמרתו בשבת במקום ידוע.

הרביעי — עם "מורה-נבוכים" הסתתר
בעליה, החמשי — לא נודע מדוע.

אף יש אשר נבחר להתן, ובתולה
בת-כפר עבה, שמנה בחלקו נפלה.
ויש מן הפרושים שנתנה לו גאלה
ויהי לרב גדול בעיר מהללה -
אך אחר העמד כמסמר תקוע,
המעשים, השנים מאחריו יסעו;
ולפניו? לפניו קור ברזל נטוע,
ופנה עמומה וגוילים יראו.

*Laufe, die Welt
u. ihren Frau
bekommen hat*

מאז קנה מקומו בפנה לא ראה
כל בחור ופרוש בבאו ובצאתו;
ואף גם השמש לא בנן השעה
מתי הוא בא, מתי ישוב אל ביתו.
השחר, הלבנה או חשכת הלילה,
רק המה לבדם מועדיו ידעו,
כי גם אור החמה הברה מלמעלה
לא ידע דרכיו ולא שופהו.
בשחר, בשחר בטָרם יכירו
בין תבלת ללבן, בין זאב ובין בלבי;
עת מן האפלה החרישית נהירו
כל בוכבי הבקר, צבא רבבות אלף;
עת גרי העיר אחרית שנתם ינומו,
לא ירגיו את רבצם גם קול שכני קרא,
ובטָרם מקדמי-אשמורות יקומו

Es passen. ynobums

התגבר כְּאִרִי לְעִבּוּדַת הַבּוֹרָא ;
 עַת כֹּל הַיְקוּם יַחְרִישׁ דּוֹמֵם וַיַּחֲוִל
 עַד יְקוּם יִנְעַר לְחַיִּים חֲדָשִׁים.
 כִּמוּ יַחֲלֵם חֲלוֹמוֹ הָאֲחֵרוֹן, כִּמוּ יִבִּיל
 בְּסֵתֶר כְּנִפְיוֹ תַעֲלוּמוֹת וּלְחָשִׁים
 וּמְלִיט אֶת פְּנֵיו בְּדַמְמָה נֶאֱדָרָה,
 וְרָגַשׁ מִסְתַּתֵּר בֵּין שׁוּלֵי שְׂמֵלְתּוֹ –
 אִו יַעוֹר הַנַּעַר מִשְׁנֵתוֹ הַקְּצָרָה,
 יִתְלַבֵּשׁ בַּחֲשֵׁכָה וְרֵץ אֶל פְּנֵתוֹ.
 וַיַּצְעֲדָה נַחֲפֹזִת מִמַּשְׁעוֹל הַנִּגְנָה,
 בָּהּ יִלְךְ הַהֶלֶךְ עַד בֵּית הַיְשִׁיבָה,
 רַק אֲזַנִּי הַרוּחוֹת הַשְּׂמוֹת תִּשְׁמַעֲנָה
 וְעֵין הַבּוֹכְבִּים צוֹפֶיָה הַנִּתְיִבָה.

אִו יֵשׁ אֲשֶׁר יִרְקֹד בְּשִׁטָּן לְקִרְאָתוֹ
 הַרוּחַ הַפּוֹחַ מִשְׁפַּעַת הַתְּכֵלֶת.
 וְשֵׁת לוֹ בַּחֲלֻקוֹת וּמְלֵסֵל פְּאֵתוֹ.
 יִפְתְּנֵנוּ בְּסֵתֶר, יִפְיַח הוֹלְלוֹת.
 וּשְׂמוֹרוֹת שְׁתֵּי עֵינֵי הַנַּעַר תִּדְבַקְנָה
 כִּמוּ רַחֲמִים תִּשְׁאַלְנָה: הַנִּנְנִי אַחֲוֵנו!
 עֵינֶיךָ הַשְּׁחֹרוֹת – תַּחֲתִינוּ תִמְקְנָה,
 עֵיפּוֹת אֲנַחְנוּ כִּי עֲמִד נִלְאִינוּ.
 יוֹם תָּמִים, יוֹם קִיץ הוֹנֵעַת אוֹתְנוּ
 וְאִשְׁמוּרָה כְּלִילָה – יַנְעֲנֵנוּ אַחֲוֵנו!

(3) (3) (3)
 messen
 fassen
 enthalten

ir kusseln, statt wie
 richten, flieps
 M
 Aufwollen
 Streich

שוב שכב ותנוח ונחננו גם אני.
עוד טרם ישנת די החלף כחננו —
אך פתאם יעביר הנער את ידיו
הרזות על שמרות שתי עיניו הדבקות
במגרש הרהורים — ובת קול צעדי
התכופים תשמענה הרחובות הריקות.

*hart nacheinander
erfolgend*

או ירד הרוח אל ירק הנגה.
הוא לחש, הוא מפתח בקול דממה נקה:
"ראה, עלם המידות, מה ערשי רעננה,
התענג בטרם ^{Lunse} ראתך נמקה".
גם נחננו ישנים" — ידובכו בחלומם
עשבים ודשאים מארבע הרוחות,
וגם הפוככים ירזמין ממרומם:
"ישנים אנחנו ועינינו פקוחות".
ורוחות חציר-ננות ערבים יבאו
מאליהם בנחיריו ישקוהו שברון,
ונפל גל רוח מאליו אל פיהו —
ורוחה גדולה בחנה, בגרון.
או ירחיב הנער את פיהו וישאף,
והרחיב את מפתח פתנתו הפתיחה.
וכאיש שהסיע אבנים ויעף
יבקשו יתחננו כל קרביו מנוחה.
ושלח לרוח את ידיו בלי כח

במבקש: "קחני, הרוח, שאני!
נעופה מזה ומצאנו מנוח,
פה צר לי המקום, פה ערף הנני!
אך חבטה גדולה במשיכת הנגה
מזכירה לנער כי סר מן הנתיבה,
וזכר חובתו וזכר הפנה,
ובנם מן החטא ינים בית הישיבה.

בישיבה הריקה הימיה קדושה,
ובלע הנער הקרש ראשונה,
כי שם במקצע יחבו לו שלשה
חבריו, שרעו לו יום באו הנגה —
נר הלק, עמוד וספר תלמודו;
ובחם על הרגעים הקלים לנוע
ימהר אל רעיו והחל למודו,
ובעמדו — ועמד במסמר תקיע.
יום תמים, חצי לילה ממקומו לא ימיש,
שם יאכל לרעבו את פתו השחורה —
ומי אתה שמיר, מי אתה חלמיש,
לפני נער עברי העוסק בתורה?

הוי, הוי אמר רבא, הוי תני רבנן!
השחר, הנגה וריח השדה
התעופפו קעוף וימחו כענן;

*bedauern, schonen -
hier: aussuchen.*

הָאָרֶץ וּמְלֵאָה נִשְׁכַּחַהּ אֲבָרָה.
הָאָרֶץ וּמְלֵאָה — פֶּה, פֶּה בְּמִקְצֵעַ
וּשְׁמֹשׁוֹת כְּכַרְכָּר לְרֹב פֶּה תִּזְרַחְנָה —
וּמְלֵאָה-תְּעֻצּוֹמוֹת הַנְּעַר יָנוּעַ,
וְעֵינָיו כְּשִׁמְיָ נְחֹלֵי אֵשׁ תִּתְּלַקְחָנָה.

וַיֵּאדָם הַקָּדִים, הַשָּׁמֶשׁ יֵצֵאָה,
הַקִּיָּצָה הָאָרֶץ הַשְּׂמֵחָה וּמְאִירָה,
מִצְהָלוֹת צַפְרִים הָרוּחַ נְמֵלָאָה,
כָּל חַי יֵצֵאֵל פְּנִים, כָּל פֶּה אָמַר שִׁירָה.

גַּם בְּנֵי הַיְשִׁיבָה בְּיַלְדִים רְחוּצִים
הָעוֹלָם מִרְחָצִים אֶל חֵיק אֲמוֹתֵיהֶם,
כֵּן נָפִים וּמְאִירִים יָבֹאוּ חֲלוּצִים
בְּנִמְרוֹת אֲרָבוֹת אֶל שְׁלַחְנוֹתֵיהֶם,
וְכֹלָם בְּאַחַד תּוֹרְתָם יִחְלוּ.

יִנְעֲרוּ בַחֲוָרִים כְּגוֹרֵי-אֲרִיּוֹת,
יִתְחַנְּנֵי יִרְנְנוּ וּכְמוֹ יִתְפַּלְלוּ

וַיִּזְמְרוּ לֵאדָנִי כָּל רָרֵב וּכְלִיּוֹת :

מַחוּץ עַל מִשְׁקוּפֵי חֲלוּנֵי הַיְשִׁיבָה
הַדְּרוֹר תִּעִיד קִנְיָה — בְּנֵיהַ הַרְבִּים,
לְתַנּוֹת תְּהַלֵּת הַשָּׁמֶשׁ הַנְּדִיבָה.

אֶת צְרֻכַת פְּזוֹרוֹנָה בְּיוֹשְׁבֵי מִחְשָׁבִים :
כִּי גַם עֵינֵי-הָעוֹלָם לְהַבִּיט שְׂמֵחָה
בְּכַקֵּר הַפְּקָחָה לַיְשִׁיבָה פְּנִימָה

Edelstein
Korindon

gerüset

Oberschwelle

gerüset

erhalten, singen

וּלְטֹאטָא מִתּוֹכָהּ אֶת צִלְלֵי הַחֹשֶׁקָה

בְּמִטְאָטָא הַזֶּהָב — בְּאוֹרָה הַנְּעִימָה.

וּמְלֵא הָאוֹר עֵינֵי הַיְשִׁיבָה הַבְּהָהּ.

וְרַפֵּד בְּזֶהָב אֶת שְׁחוֹר קִירוֹתֶיהָ:

וּתְשֹׂאוֹת מִבֵּית הַיְשִׁיבָה מְלֵאָה.

וְרִנְנַת צְפָרִים מִחוּץ תִּקְיָפָהּ.

גַּם אֵלּוֹן הַזֶּקֶן עוֹוֹבֵת הַחֶרֶשׁ

הָעוֹמֵד עֲלֶיהָ מִיָּמִים קְדָמוֹנִים.

שֶׁבָּכָר מְלֵאוֹ יָמָיו נִיבֵשׁ הַשֶּׁרֶשׁ

וַיִּמַּשׁ מִבְּכָר מַעֲשׂוֹת פְּרִי-אֲלוֹנִים —

גַּם הוּא כִּמוֹ הַתְּנַעַר וַיִּיטֵב קִרְחָתוֹ.

שֶׁרְטָבָה בֶּן-לֵילָה, מִטַּל רַעֲנָנָה.

וַיֵּרָא הַצְּפָרִים כְּרֹאוֹת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ

הַבָּאִים לְבָרְכוֹ בְּבִקְרַת בְּרַעֲנָה.

וּכְנַחַל עֲרֵנִים יִשְׁטְפוּ הַחַיִּים.

וַיִּצְיִפוּ הָאָרֶץ, הַיָּקוּם וְאֲנָפִיו —

וַיִּשְׂבִּיעַ אֶת עֵינָיו מִי בַעַל-עֵינָם!

יִתְעַנֵּג מִי אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפָיו!

אֲךָ אַחַד הַנַּעַר מִמְּקוֹמוֹ לֹא יָמִישׁ.

מֵאֲחֶרָיו וְהִלְאָה הַחַיִּים, הָאוֹרָה —

וְמָה אַתָּה שְׂמוּרָה מָה אַתָּה חֲלָמִישׁ

לִפְנֵי נַעַר עֲבָרֵי הַחֹשֶׁק בַּתּוֹרָה!

כֹּה יַעֲמֵד הַנַּעַר יוֹם יוֹם עַל מְקוֹמוֹ

מָאָז אֹר הַבֶּקֶר עַד רֹאשׁ הָאֲשְׁמִירָה.
כִּי חֶלֶק יִחַלֵּק לַיְדוּת אֶת יוֹמוֹ:
הָאֶחָת לַצֶּרֶכוֹ, הַשְּׁלִישׁ לַתּוֹרָה;
וּבְכוֹרֵד נְיִיר־רַעִים, אֲסִיר אֶל פְּנֵתוֹ.
יַעֲמֵד הַנֶּעַר לְכֵן־פָּנִים קְמוּט־מִצַּח.
נִיָּצַר בְּנִמְרָא אֶת־מְלֵא כָל־נִשְׁמָתוֹ
נִיָּצַר — נִיָּסְגַר בְּעֵרוֹ לְנִצָּח.

הוּי, הוּי אָמַר רָבָא, אוּי, אָמַר אַבְיִי! —
הַפָּה בֵּית־הַיּוֹצֵר לְנִשְׁמַת הָאָמָה?
הַפָּה מְקוֹר דְּמִיָּה, הַנוֹמְעִים בְּהַ חֲנִי
עוֹלָמִים, הַשֹּׁפְעִים בְּהַ אִשָּׁה וְחָמָה?
הַפָּה אֲדִירָה — מְאוֹרוֹת עֵתִידִים,
הַיּוֹצֵרִים אֶת רוּחָה עַל הָאֲבָנִים? —
כִּי מָה הֵם הַקּוֹלוֹת וּמָה הַלְפִידִים
הַנוֹשְׂאִים הַנֶּפֶשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם!
מִי צָפַן הַקְּסָמִים בְּגוּיִלִים הַכְּלִים,
מִי נָתַן הַכֶּחַ לְאִמְרוֹת עֲבָשׁוֹת,
לְחֻצֵב לְהִבּוֹת מְלִבְבוֹת חֲלָלִים
וְלִהְתּוֹ נִיצוֹצוֹת מְעִינִים עֲשָׂשׁוֹת?
הוּי, הוּי אָמַר רָבָא! — הַתְּשַׁמְעֵי הַתְּחוּשׁ
אֶת כְּלִיזֵן־הַנֶּפֶשׁ, הַחֶבְהָ הָעֵזָה?

הַמָּרָם יִקְרְעוּ לְבָבָה הַנְּחוּשׁ
כָּל אָמַר אִשׁ חֻצֵב, כָּל מְלֵא דָם מְוָה?

האם לא תִּנְרָקֶה יָד גְדוּלָה נֶאֱדָרָה
אֶל גְּבוּהַ לֹא נִחְקֵר, אֶל מִרְחֵק לֹא נוֹדָע?
האם לֹא יִכְנֵף רוּחָהּ בְּסַעֲרָה
וּלְבָבָהּ בְּדָג שְׂנֵאָחוּ בְּמִצְוֹדָה?
הַתְּגִיד מִה שֶׁחַ הַצִּפּוּר הִרְכָּה,
מִה יִהְיֶה הַגּוֹזֵל הַמִּצְפָּצֵף שֶׁם גְּלִמּוּד
בַּפְּנֵה הַחֲשֵׁכָה בְּקוֹל תְּפִלָּה וְכָה
הַשְּׂפוּכָה עִם לְבוֹ בְּגוֹיֵי הַתְּלִמּוּד?
מֵאִז עָלָה שַׁחַר לֹא יִחַלֵּשׁ לְבָבוֹ,
וּבְרָבּוֹ בְּשִׁלּוֹן וְפִיק לֹא תִרְעַנֶּה
מִקְרָא "אִמֵר רַבָּא", הַשֶּׁמֶשׁ רַד לְבֵא
הַקּוֹלוֹת יִשְׁפְּלוּן, הַנְּפִשׁוֹת תִּינְעָנֶה.
כָּל שׂוֹפָה נִבְלָתִי, כָּל גְּרוֹן נִחְרָה,
הַלְּשׁוֹנוֹת יִבְשׁוּ; וּבְכִלְיוֹן עֵינַיִם
יִחְכוּ לְשֶׁמֶשׁ שְׂיִבֵּא וְקִרָא
לְמוֹדֵי אֲדֵנִי לְתַפְּלַת עַרְבִים.
וּבִנְהִי, שְׂיִצְקָה הַשֶּׁמֶשׁ הַבָּאָה
עַל צִפְתַּת הָאָרוֹן וּבְרוּבּוֹ מְלַמַּעְלָה
בִּיקָר חֶסֶד-אֵל, — מְלֵאֲתֵי רָצוֹן, הַנְּאָה,
תִּסְתַּלַּק הַשְּׂכִינָה וּכְבוֹד-אֵל נִעְלָה;
וּבְשֶׁבֶט אֹר אֶחָד הַשֶּׁמֶשׁ פִּקְדַת
גַּם וְנִית הַנֶּעַר הַחֲשֵׁכָה, הַצָּרָה,
וְעָלְתָה עֲלֶיהָ בַּהֲרַת יוֹקְדַת
בְּאֵשׁ אֲדַמְדָּמַת רַעְדַת בְּנִחְרָה...

Falle, Netz

Jud. 19/11

Ein Kapitel

אז קול ענג אַחד מלא עז ישמע. —

הקול קול הנער לא ידע חלושה.

בילד מתרפק, כבן מתגעגע

הוא שונה את פרקו בנעימה, בקדשה.

וּבְקוֹ-אוֹר הַמְנַפֵּץ אֶל רֵצִי מִי-שָׁחוּ

רַךְ קוֹלוֹ יִתְפּוֹצֵץ בֵּין קוֹלוֹת נַחְשָׁלִים.

פחק ירוק דברו, גליונות יברחו.

דף ירדף דף, העמודים נאכלים.

הוי, תנו רבנן... מי ידע ידע

אם לא, כי אקריבה את נפשי ומאדי

על מזבח התורה, אז מן המקצע

אתרומם ומלאה הארץ כבודי?

הוי, תנו רבנן... גם רבי עקיבא

עד שנת הארבעים ריק היה ובעה,

ויקם וילך אל בית הישיבה

ויהי גם לעמו — ואני עורני נער".

אדני, קח מה תקח! את חלבי ודמי —

נשבעתי בה ובתורתך הקדושה.

אם אחשך ניד-שפתי וילקולי יהי דמי,

אם אמוש ממקומי, מקצעי אטשה.

אם ידע לבכי מרגע ולעיני

שנת אתן — עד צמאי לדברך אשברה;

השחר יעירני, חצות ליל תישנני

עד אָנמֶד הַשִּׁים וְחִבְמִתִּי בַתְּרָה. —
וּבְבֶן—אָמַר רָבָא... וּמְלֵא עֵז נַעֲלָה
קוֹל צְלוּל יוֹעֲזֵעַ הָאֵייר בְּסַעֲרָה. —
בְּמִדְרָה לִי שָׁם עַל הָאָרוֹן מְלֻמְעָה
בְּשִׁחַק צַדִּיק תָּמִים הוֹפִיעָה נִהְרָה. —
הַשְּׂכִינָה תִתְעַנֵּג עַל הַבַּל פִּי-תִינוּק.
אוֹ אִילֵי הָיָא תִלְעַג לְקַרְבְּנוֹתֶיהָ.
הַקְּבָרִים חִיָּהֶם בְּמַחֲשָׁד, בְּצִינוּק,
הַמְסָרִים בְּגִבּוּרָה אֶת-נַפְשָׁם עֲלֶיהָ?...

*Bündel
Halbesien*

וַתִּשְׁקַע הַשֶּׁשֶׁשׁ וַתִּרְדַּד בְּמִצּוֹלוֹת.
וַיַּעַל הַנְּגָה מִרְאֵשֵׁי הַכְּרוֹבִים.
עוֹד יוֹתֵר יִמְכּוּ יִשְׁכּוּ הַקּוֹלוֹת
בְּמִשְׁק הַדְּבֹרִים, כְּהַמִּית הַזְּבִיבִים.
הַשֶּׁשֶׁשׁ הַמְקֻנָּה בָּא, הַחֲרִישׁ הַהֲנִים
לְתַפְלַת הַמְּנַחָה. הַתַּפְּלָה בְּמִרוּצָה
נִגְמָרֶת. כְּחוּרֵי הַיְשִׁיבָה נְמוּנִים,
נִשְׁמָטִים לְכֶרֶחַ הַחוּצָה, הַחוּצָה.
הַחֲדָשָׁה, הַשְּׂדָה—בְּמָקוֹם שֶׁתַּצְהִלָּה
נִם עֲצָמוֹת דְּבָאוּ לֹא יָדְעוּ עֲלוּמִים;
אֶל מוֹרְדֵי-הַנְּבֻעָה—בְּמָקוֹם שֶׁתַּגְדִּילָה
בְּתוֹלוֹת אֲדָמוֹנוֹת וְתַפּוּחִים אֲדָמִים.
מֵה יִרְחַב הַלֵּב וּמֵה תִשְׁאַף הָרְאָה! —
הַרוּחַ בְּמִסְגָּן, רַף, צְלוּל וּמְצָנָן.

*erken (Wasser) - P 28
schlassen (Lohn)*

bewegt, verschmolzen

וְכִירוֹ הַרְבֵּה הוּא מוֹחָה הַנּוֹעָה
 הַדְּלוּחָה מִקְמָטֵי הַמִּצַּח הַמְעֻנֵּן.
 בְּיִשְׁיבָה דוּמְיָה. אַרְבַּעַת הַכְּתָלִים
 יַעֲמְדוּ בְּשִׁקּוּעִים בְּדַמָּמָה אֶפְלָה.
 מִכָּל תַּלְמִידֶיהָ רַק שְׁנֵי פְּרוּשִׁים כָּלִים
 נִשְׁאַרוּ לְשִׁיחַ שִׁיחָה כְּמִלָּה –
 אִזּוֹ קוֹל נֶעֶר בּוֹדֵד בְּקַע וְעוֹלָה.
 מִנְהֵם כִּיּוֹנָה מְזוּיֵת הַיִּשְׁיבָה.
 מֵהַיְהוּמָה, וְשִׁתּוּחַח לְכַבוֹ הַחוֹלָה? *s. heugen*
 מֵהַתְהַנָּה, מֵהַתְבַּקֵּךְ נִינְתוֹ הַמְעַצִּיבָה?
 הַזִּכָּר הוּא עֵתָה יֵאֵם מוֹכָה, אֶהוּבָה,
 אֶב עֲנִי וְרֵשׁ – וַיַּעֲרַג אֵלֵיהֶם,
 וַנִּפְשׁוּ, בְּצַפּוֹר חֲדָתָה מִכְּלוּבָה, *stern*
 נִכְסַפְתָּ, נִמְשַׁכְתָּ לְשִׁבְעַת פְּנֵיהֶם –
 כְּאֲשֶׁר יִזְכְּרוּ גַם הֵם מִמְּרַחְקִים
 יוֹם יוֹם שֵׁם בָּנָם בְּתַפְלָתָם הַמְהוֹרָה,
 וְכַחֲכֵי מְשִׁיחַ הֵם יוֹשְׁבִים וּמְחַכִּים,
 שְׁיָשׁוּב אֵלֵיהֶם בְּכַתְרֵי-הַתּוֹרָה? –
 נִפְתּוּלֵי לִב־נֶעֶר מִי יָדַע יָדַע?
 אִךְ תָּמִיד בְּעֶבֶד יִרְאִי-אֵל עַל הַיִּשְׁיבָה,
 וְהָיוּ אֶת-אָוֶןָם וְעַמְדוֹ לְשִׁמְעַת
 אֶת-קוֹלוֹ הַנִּקְבֵּי, וּמִרְתּוֹ הַמְדִיבָה,
 יַעֲמְדוּ הַזִּקְנִים, יִשְׁנִיאוּ פְּעָלוֹ
 וְתַפְלָה חֲרִישִׁית מִלֵּב יִתְפַּלְלוּ:

s. buick - DNE

*langsam fließen 229
Lippen bewegen*

is machen, erheben, preisen

ואשרי הבן שבתורה עמלו.
ואשרי האבות כמהו גדלו.

הוי, הוי, אמר רבא... — ואשר יצוחו
בקולי קולותם החיים ושאונום
אזינה גם שמע מנהו לא לקחו
וכחרש וכאלם לא תשמע לשונם —
הוי, הוי, אמר רבא... ולשועת נפשך
מגרוגה הנחר יום יום תשווע,
מחמם ראשית-אונה, משד ראש כחה,
תעלים אזינה ותהי כלא שומע... —
ותהי כלא שומע, ותשתם תפלתה,
ותוסף לרצץ ראש כל מאוניה,
לחנק בחשקה את קמון-תאנתה,
לעקר ולרמס את אחרון פרחיה —
עד יגעה נפשך בשועה יגעה,
ותישן לנצח יבשה ורעבה,
בצמא לא-נשבר ובתאנה לא-כאה,
מבלי שנאהבה, מבלי שאהבה,
ושתי העינים שלראות נבראו,
שלראות יכלו הארץ ומלאה,
תדעכנה, תחשכנה ומאומה לא ראו,
ובלי חמד מאומה תכלינה בשאה :

*Reflexion, Nachrede,
Kleinigkeit*

*(Kusch)
Untergang*

ובחיים כבד במלו כצלם תנוע
ותפש כשממית במסלות חדלו - *klittern*
ולמה זה נוצרו לשוא, ומדוע
תאבדנה על חנם הנשמות האלו ?

ויש אשר שממה גם רוח הנער
בעמלה הקלקל וכמו התמרמרה;
ולעתות בחרף במשל קר וסער,
שמים כעשן, הארץ נעברה;
ימי סגריר דלפים טעיני עננים
עיפים וקדרים נגדרים נגדרים...
השמש לו רגע קט תאיר הפנים!
או תרומת אור דלה השמש לו תרים!

erkrinnen, käufeln
Secre (Maske),

ושממית ירוקה אי-מנה תבא
לתקע מסכתה בקירות הפנה,
ומשנה אפלה בפנה, בלבבו,
ובכל חדריו נפשו רעדה וצנה -
או ידע הנער כי נשכח הנהו,
כי נפשו שוממה, נשכחת, נענכת;
ניחש כי חלש וילא כחהו,
ותשקע בנפשו במעט הלהבת.
ונשמע קולהו באלו הוא עולה
מנפש עיפה שלמות הולכת;
קול לב הוא המכה כעשב, לב חלה

4/4 3/4

המלא תחנונים ומררה נשפכת.
ויהי לו תלמודו לקונת תמורדים,
ניבך, ניתעשר, ניחנן קולו —
חביבים עליך, בן יקיר, יסורים?
הידע האמלל כי אמלל הנהו?

Ps. verhalten I β6
ermatten II β60

אך לא ידע

האמלל? — מדוע? מי יוכל הוכח
כי נוצר האדם למרחב ידים?
ולמה לא יהי גם הנער שמח
באמת-פנתו די מעמד-רגלים?
התורה הרחבה, התורה המאירה
מחשבים ומצרים מעולם בקשה,
מבטן החשך ור-אל העבירה
מאבות לבנים את-אורה ורשה.
במאורות, על ננות-שם ישבו בנינו
גם הגו בנגבה, בפתח למדו,
ויעלו מארות כמאורות אלינו
וקאונים מננות אלינו ירדו.
כי יפים לתורה חני הצער,
גם עמה ובניו בעני נשמרו —
ולמה זה ירע בעיני הנער
אם ארץ ומלאה בערו סגרו?
שני סדרים שלמים ערוכים ושמורים
על שפתי הנער — שני סדרים תמימים!

Stollen

וּבְקִנְיָהּ יִבְיֹשׁוּ כּוֹ כָּל־הַבְּחוּרִים
וּבְלִבָּם יִחְיֹשׁוּ לֹא יָמִים נְעִימִים ;
שְׁנֵי סְדָרִים שְׁלָמִים—מָה נָעִים גּוֹרְלוֹ!
וְאִיךָ לֹא יִשְׁיֶשׂוּ בְנֵי מַעְיֹ הַיָּמִי —
אִם כְּבָר עֵינָיו רֵאוֹת שְׁלוֹמֵת עֲמְלוֹ—
כִּי מִתְמִיד וְעֲלוֹי לֹא קָרָא קָרָאוּ.
רַק צִיץ וְהָב אֶחָד עַל מִצַּח בְּהַנִּים,
עֲמָרְתָּ פֹּה אַחַת בְּרֵאשֵׁי הַשָּׂרִים,
לְמִשׁוֹרָר, לְגִבּוֹר וְרֵ אֶחָד שֶׁל דְּפָנִים—
עַל רֵאשׁ נְעָרָנוּ יִצְיֶצְוּ שְׁנֵי כְתָרִים!
גַּם מִתְמִיד גַּם עֲלוֹי, שְׁנֵי שְׁלָבִים עֲלוֹיִנִים
בְּכֶלֶם־הַתּוֹרָה הָרַם, הַגְּבֹהַּ,
וּבְכַפְשֵׁעַ בֵּינָם וּבֵינָן מַעֲלַת הַנְּאוּנִים —
הַרְבִּים הַזּוֹכִים לְגִדְלָה כְּמוֹהָ ?

וַיִּזְחַל הַנְּעָר — כִּי פָרְחֵי תוֹחֶלֶת
גַּם רֵחוֹ הַנִּבְכָּה בְּסִפְתֵּר רַפְדּוֹ, (1902) בְּיָמֵינוּ
וַיִּרְאוּ לֹא אַחֲרִית, שֶׁכֵּר בְּחָרוֹת נִגְזָלָת,
וּלְכָבוֹ לְאַהֲבָה פָּנְתּוּ יַחְדוֹ.
וּכְלִמְשׁ עַל גִּלְגַּל מְלִמְשָׁתוּ יִנּוּעַ
וַיִּמְלֹט בִּידוּדִים מְפִי בְרִנָּל עֲשׂוֹת,
כֹּה יִלְמֹשׁ אֶת־מַחֲזוֹ גַּם הוּא בְּמִקְצֵעַ
וּמִרְטוֹ בְּסִנְיֹת הַתְּלִמּוֹד הַקָּשׁוֹת.
וּכְטוֹב לֵב הַנְּעָר בְּלִילוֹת הַחֶרֶף,

כי נפתל ויובל לסניא חמורה,

ששחטה את מחו ותבא בו חרב,

והיה בעיניו כמוריד עיר בצורה -

או תצא התקנה וקלעה מקלעת

לראש גבורנו משפרת גצחונו,

וחלם חלום נעים במנוחת הדעת,

יאחו בצפור בחבלי דמיונו.

או יחלם יום שובו אל עירו בשאתו

כתב-סמיכה בבית שים ופוסקים במעיו,

תהלתו בעיר, חדות הוריו בביתו,

הקנאה הגדולה בין חבריו ורעיו.

ושמו אשר פסה כיום במשאון,

יפיע בברק ממיר עד נלוו

והיה לברכה, לתהלה ולגאון -

ולגאון? האמנם? היקום החזון?

ובכן - "אמר רבא, הוי, הוי אמר רבא!"

ובכל אשר יחלם בן ידבק לבבו

בפנה הצרה, בגמרא הרחבה,

לאהב יסוריו, ענותו ורעבו,

וכן יפרק קולו גאור בגבורה -

אך מי הוא המטיל הטפה המרה

לקרע לבנו בתונה עצורה

הברוכה וצפונה בזמירות הגמרא?

*Verwüstung
(Trockenheit)*

ausdrücken

Gefühl stellen

Zahlung, Lohn

*Entscheider
nach d. Talmud
Kommentare.
Maimonides, Alfaro
uho.*

24/20 יפיע

Dr. Wilna und Altsch

gr. Form?

רק מי אשר עבר על בית הישיבה
בדמי חצות הליל או בדממת השחר,
ובעד חלון מאיר אוני הקשיבה
קול בודד ישורה, ומיר מתמיד מאחר,
השפף בלאט על הרוח הלאט
מריחותו המתוקה, מתיקותו המרה –
רק הוא הבין ויכל מהדקק מהלהט,
מהמכאיב, מהנונה זה נגוין הנמרא!

*vermischen
spukelmann*
מהירעיל את קולכם, מי ימסד נבאים,
אסירי הפנות, בזמרתכם הנונה?
התכפו ימכם הקבורים ובאים,

נשמתכם הרצוצה, ריחכם המיגע?

העל שממות עולמכם תבא קינתכם?

תערו את נפשכם, כל מרת ריחכם?

התאמרו לחיות בתמצית נשמתכם

המלים היבשות, הובישו לחכם?

התשועו לישועה, תקראו גאלכם,

אולי ישמע מרחם ויבא לחננכם?

ותהי עין ראה צפיה עמלכם,

ויהי לב יודע המבין אבדנכם?

אהה, אמללים! אין און קשבת!

כתפלה נדחת וכןפש נדחת

בחשכת הלילה ובדממת המות,

*off (im tierischen
Körper)*

*erlösen
zerstören*

irmer, Unglückseli

מבלי שתשמע, אנהתכם אכרת...

יש רק און אחת הקרובה לשמע
המית בחור משכים, הי מתמיד מאחר,
הערה להקשיב תמרורי הנהה
הנשואים אליה על כנפי השחר -
הוא ראש תישיבה אדירה ומושלה,
שקריאת הנבר - קול מתמיד הראשון
מקומה מיצועה גניתו הכשלה
וצפצוף צפורו לא יתן לו לישן.
ובשמעו קול מתמיד מעורר השחר
הוא אהב להקשיב רב קשב בדממה,
ושמע את הד קול בחרותו, ונבר
שלשלת ארבה של חיי נשמה...
ונבר - ושתי טפות דמעות תרדנה
ונתלו בשער כסף וקנו הלכן,
ולאור נר המתמיד הכהה תרעדנה
כשתי אבני אש ממשבצות והכן.
מה יהמה לבכה, השב? ההזכרה
כל שנות ענותה - זה מראה הנער?
יום צאתה מביתה ונלוותה מעירך,
ימי נדה, בחרותה - כל חיי הצער?
גם שני התמדתה באהבה וכרת -
ומה איפוא, וכן, כה נפעם רוחך? -

הן אמנם עֲנִיתָ מְאֹד — אֵךְ נִבְרַתָּ!
וּבְדַרְךָ מְחַשְׁבִּים לְאוֹר אֵל נָחָד.
או אוֹלֵי יִרְאֵה לְבָבְךָ בְּחֻזֹן
בְּחֻנּוֹ הָאֲדִיר הָאֲבֵד וְכֹלָה
בְּנִשְׁבַּב בְּנוֹ רוּחַ שְׂדֵפּוֹן וְרוֹזוֹן,
בְּיוֹם סוּר צִלְנוּ וְנִכְלָל בְּעֵלָה?
או לְבָד יִנְדָּד עֲתִידוֹת הַנֶּעֱר,
נִתְרָא: שָׁה תוֹעָה, תוֹלַעַת עֲנַרְת;
שָׁה תוֹעָה — אֲבָדַת בִּישִׁימוֹן נִסְעָר,
תוֹלַעַת אֶלְמַת — בְּאֶפֶל נִסְנַרְתָּ...?

בְּנִעוּרֵי שְׁמַעְתִּי אֶת אֵלָה הַקּוֹלוֹת,
רְאִיתִי הָעוֹבְדִים הָאֶלְמִים הַלְלוּ;
מִצְחוֹתֶם הַקְּמוּטוֹת, עֵינֵיהֶם הַגְּדוֹלוֹת
וּפְנֵיהֶם הַחֹרִים — כְּמוֹ רַחֲמִים שְׂאֵלוּ.
כָּל קָמַט וּמְבַט לִי רוּמָם הַבִּיעַ
רְגָשׁוֹת נִחְנָקוּ, נִיצוּצוֹת שְׂקָבוּ;
כָּל קָמַט וּמְבַט מוֹרְשֵׁי הַנִּיעַ
נִסְלַד לְבָבִי וְקָרְבִי נִצְרָבוּ.
אֵךְ מְדִי אֲזוּכְרָה אֶת קוֹלָם, הֵה קוֹלָם
הַבּוֹכָה בְּלִילוֹת בְּאֶנְקַת חֲלָלִים,
יִשׁוּעַ לְבָבִי: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם!
הַבְּחוֹת הָאֵלָה עַל-מָה הַמָּה כְּלִים?

לא נהם מזלי כי אבד עמכם,
עמלים עניים, — מספכם נפרדתני.
נטשתי תורתני, פשעתי על לחם,
ובדרך אחרת לבדי אבדתני.
העתים השתנו... והרחק מגבולכם
הצבתי מזבחי, נתתי את ספי —
אך זכר עודני את כלכם, את כלכם,
תמונתכם תלוני, לא תמוש מלבי.
וזכורני מה חזק הנרעין, מה-בריאה
הפרדה הטמונה בחלקתכם הזעומה:
מה רבה הברכה אלינו הביאה,
לו קרן אור אחת יחמטה בחמה;
מה רבו הצבתיים ברנה קצרנו,
לו נשבה ככם רוח אחת נדיבה,
ופנתה את דרכה של תורה סוררנו,
וסללה נתיב חיים עד בית הישיבה;
וזכורני אחריתכם מה-מוראה ננאלה —
הה! צר לי מאד, צר לי, עמי חלכה! —
מה-צחיחה החלקה ומה-מקללה,
אם פרדות כאלה תעבשנה בתוכה! ...

תרגום — ניה.

★